

L I E T U V I Ų

DIENOS

V. Jonuškaitė

VYSKUPAS MOTIEJUS VALANČIUS, 1801-1875-1975

LITHUANIAN DAYS

MARCH

1975

1975 M. KOVO MĖN.

LIETUVIŲ
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

4364 Sunset Blvd., — Hollywood, Calif. 90029
Telefonas: 664-2919

1974, kovas Nr. 3 (152)
Eina XXVI metai
March, 1975 No. 3 (152)
Volume XXVI

Redaguoja

REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Anglų k. Redaktorius / English Editor

ALFONSAS A. MILUKAS

Atsakomasis red. - Leidėjas / Publisher

Administratorius / Circulation Manager

ANTHONY F. SKIRIUS

Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę. Signed or initialed articles do not necessary reflect the opinion of the editors or of Lithuanian Days magazine.

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį. Republication of material from "Lithuanian Days" permissible only with indication of this source.

"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ", LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH "CALIFORNIA LITHUANIAN", PUBLISHED 1946-49.

Prenumerata atnaujinama automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku.

If subsription is to be discontinued at expiration, notice to that effect should be sent; otherwise it will be renewed automatically.

leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August.

Atskiro nr. kaina \$1.

Single Copy \$1.

Prenumerata metams \$10.00 bet kuriame pasaulio krašte. Subscripion \$10 per year in any country of the world.
Garbės prenumerata / Honorary subscription \$15.00.

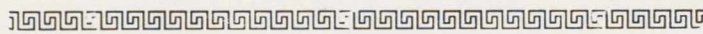
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, California"

TURINYS / CONTENTS

Prezidentas Fordas priima lietuvių delegaciją.	3
..Iliustruotas reportažas.	3
Sukakčių datomis. Vedamasis.	4
Dr. G. Valančius, Povalančinės generacijos ir mes.	4
Žemaičių Didysis, Gr. Valančius.	6
Išraukos iš knygos.	
Kazys Inčiūra. Poezija.	9
Vaižgantas, Kelionė pas vyskupą Valančių.	10
Spaudoj ir gyvenime —	
Ko netekome,	
Radio Liberty.	
"Legendų ir pasakų pasaulyje".	
Uraganų vardų parinkime...	
Padėkite vieną centą į banką...	
Čiu lionio sukakties konkursas.	11
Du puslapiai iš albumo "Meno Dienos".	12-13
Knygos ir autoriai. —	14
Irena Banaitienė, Sveikinimo laiškas sol. V	
Jonuškaitei- Leskaitienei.	15
VEIDAI IR VAIZDAI. Iliustruota kronika.	16-7

ENGLISH SECTION

State Department to the Lithuanian Legation,	
V. Širvydas.	18
Mutual Discovery.	19
Lithuanian Indepence Day.	20
Remember, a poem by J. V. Plucks.	20
Through a Foggyish Blue, a poem by K. Inčiūra.	
Translated by A. Milukas.	21
Baltic States and UNO.	21
Lithuanian immigrants.	22
LITHUANIANS IN THE NEWS.	22
Administracija rašo.	23
Lietuvių Radijo programos.	23

VIRŠELIAI / COVERS

Pirmasis / Front Cover

Vyskupas Motiejus Valančius, 1801 - 1875.

Ši ir kitos nuotraukos, liečiančios vysk. Valančių, išskyrus dedikuotą foto kopiją 7 psl., yra gautos iš Daumanto Čibo foto archyvo.

Daugiau apie vysk. Valančių — teksto 3 - 7 puslapiuose.

COMPARISON, HISTORIC AND RELIGIONS

● The Lithuanian nation, predominantly Catholic since the 13th century, has lived through many generations when in the face of temporal adversities it turned to religion for its strength and survival. Stripped of statehood of political leadership, it confided in its spiritual leaders, the princes of its Church. The ducal houses of the Radvilas have provided a noted Cardinal and of Giedraitis another famous Bishop Merkelis.

The most eminent of the spiritual leaders, Bishop Motiejus Valančius of Samogitia (1801-1875), of humble, country parentage, appeared at the gloomiest period of Lithuanian history. After the total partition of Lithuania in the 1790, under the Russian Tsars, he was ordained in St. Petersburg (1850) to faithfully console his flocks of Samogitia while the country was being deprived of even schools and literature in its only language. Fighters for freedom, from Kosciuska and on, had been driven away into banishment. Their renewed attempts of insurgence were stamped out with vindictiveness (1831, 1863).

Bishop M. Valančius succeeded in saving his countrymen from national obliteration. "He brought them back to literacy", as a modern poet put it; he organized a superb crusade against alcoholism which in one single year checked the devastating effects of drinking in misery. Most of the subsequent three generations of Lithuanian renaissance leaders over the last 100 years, pride themselves of being the legates of Bishop M. Valančius.

Books printed by the following revivers of Lithuanian culture, religion — were now coming back to the country in its own language but from abroad. Ten of thousands of copies of the works of Bishop M. Valančius were printed alone in America.

— — — — A fresh historical look into the merits of the Great Bishop of Samogitia is given in the Lithuanian materials of this issue, by a namesake of the 19th century leader, by Dr. Grigas Valančius (b. 1906), a prominent leader in Lith. academic life, journalism, politics, education, — and since WW II an active fighter for Lithuanian affairs, from abroad, active in USA since 1949.

PASKUTINIS PSL. / BACK COVER

Ši didžiulė lenta, garsinanti paveiktą Lietuvą, buvo iškabinta prie greitkelio IS 75 Daytono priemiestyje visą mėnesį. Tai padaryta Lietuvos Nepriklausomybės šventės — Vasario 16 — proga. Lenta parūpinta ir iškabinta Dayton, Ohio, Lietuvių kultūros komiteto pastangomis. (Mūsų redakcijai foto nuotrauką atsiuntė kun. V. Karskis.)

● This huge wayside billboard on a freeway outside Dayton, Ohio, was set up for a month on Lithuania's Independence Day, February 16th, to testify to the country's present occupational status

Kongrsm. Ed. J. Derwinski ir dr. K. Bobelis ant Kapitoliaus laiptų. Kongresmanas E. Derwinski pristatė pabaltiečių delegaciją prezidentui G. Fordui vasario 27 d.

Congressman Ed J. Derwinski, who presented Baltic delegation to President Ford, and spokesman of the delegates, Dr. K. Bobelis, on the stairs of the Capitol.

Vasario 27 d. J. A. V-bių prezidentas Gerald Fordas priėmė pabaltiečių delegaciją, kurioj lietuviams atstovavo dr. Kazys Bo-

Pabaltiečių delegacija pas JAV prezidentą Gerald R. Fordą vasario 27 d. Iš kairės: kongrsm. Edw. J. Derwinski, ALT pi m. dr K. Bobelis, vicepirmininkai: dr. K. Šidlauskas, T. Blinstrubas; latviai: V. Kozls, dr. I. Spilners, T. Rieks-

tins; estai: I. Fleer, M. Simonson ir M. Koiva.

● The delegates of Lithuania, Latvia and Estonia at the White House with Congressman E. J. Derwinski who presented them to President Ford on Febr. 27.

PREZIDENTAS FORDAS PRIIMA PABALTIEČIŲ DELEGACIJĄ

belis, Teodoras Blinstrubas ir dr. Kazys Šidlauskas.

Delegaciją pristatė Kongreso atstovas Edward Derwinski, pareiškdamas, kad pabaltiečiai (lietuviai, latviai ir estai) ryžtingai kovoja už žmonių teises ir laisvę.

Amerikos Lietuvių Taryba priėmimo metu visų pabaltiečių vardu įteikė prezidentui memorandumą, kuriame dėkojama JAV prezidentui už Sov. Sąjungos okupacijos nepripažinimą; kur prašoma paveikti JAV įstai-gas, kad Europos Saugumo konferencijoje Amerika nepriimtų sovietų siūlymų Euro-pos sienų klausimu. dėkojama už Radio Li-berty programas; patikinama, kad pabal-tiečiai remia prezidento užsienio politiką, ypač pagalbą mažosioms valstybėms, kad jos pajėgtų atsispirti bolševizmui.

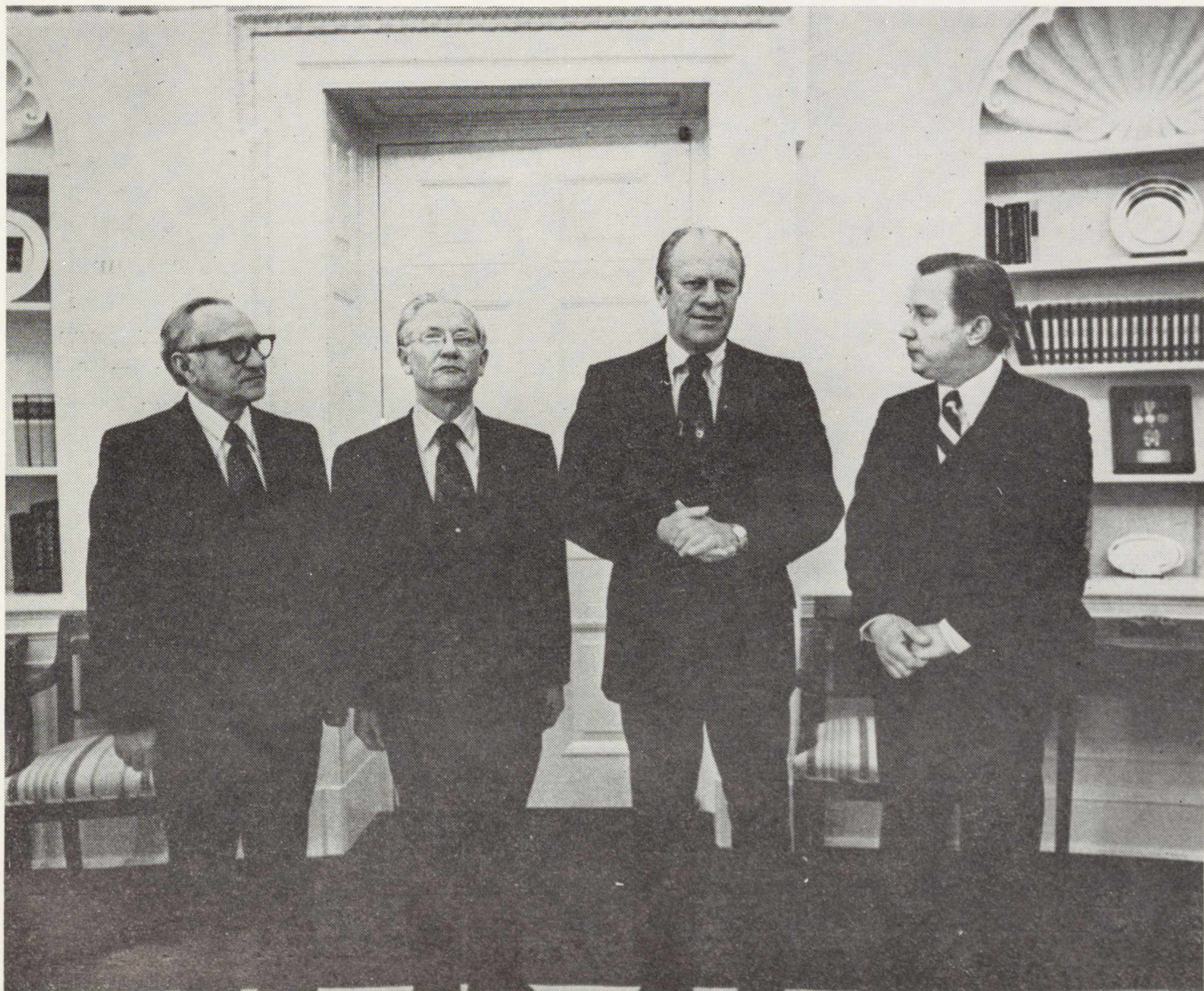
Prezidentas G. Fordas pareiškimus priėmė, padėkojo, sveikino delegacijos narius ir su jais kelis kartus nusifotografavo. "Aš padarysiu visa, kad Pabaltijo kraštai nebūtų pripažinti Sovietų Sąjungos dalimi", pasakė prezidentas. Su delegacijos nariais jis buvo labai malonus, draugiškas, nuoširdus. Au-diencija truko apie 25 minutes. Lietuvių de-legacija, atsisveikindama, įteikė prezidentui dovaną — dailininko Pauliaus Augiaus kūry-bos monografiją.

Priėmimas buvo Oval kabinete; tai pirmas pabaltiečių priėmimas Baltuosiuose Rūmuose nuo 1962 metų, kai prez. J. F. Kennedy buvo priėmęs pabaltiečių delegaciją.

Plačiau apie priėmimą delegacija padarė pranešimą Chicagos liet. spaudos atstovams.

ALT-bos delegacija su prez. G. R. Fordu. Iš k.: ALT vicepirm. — dr K. Šidlauskas ir T. Blinstrubas, prez. Gerald R. Ford, ALT pirmininkas dr. K. Bobelis, kalbėjęs delegacijos vardu.

● The Lithuanian members of the Baltic leaders of the American Lith. Council, Inc., during their reception by President G. Ford.

Vienokių ar kitokių sukakčių datomis turime progos atsigręžti į praeitį, prisiminti istorijos faktus, pamedituoti, juos įvertinti ir pritaikyti savajai dienai. Esame minėję sukakčių, kurios didelių pėdsakų paliko mūsų visuomeniniame gyvenime. Pasiiekta dvasinių laimėjimų, kurie atsiliepia iki šių dienų, pastatyta medžiaginių paminklų, kurie ir šiandieną tebestovi (jei okupantas nenugriovė ir nesunaikino).

Viena iš labiausiai atžymėtų sukakčių, pavyzdžiui, galėtų būti Vytauto Didžiojo sukaktis, nubangavusi per visą Lietuvą ir į valstybės bei žmonių gyvenimą įnešusi daug žymių (Metai — paskelbti Vytauto D. metais, universitetas pavadintas Vytauto D. un-tu ir t.t.). „Gera! atsimename ir kitas, kaip krikščionybės įvedimo Lietuvoje, spaudos draudimo ir jo panaikinimo, Vilniaus un-to įsteigimo, nekalbant jau apie valstybės atstatymo sukaktį, tapusią kiekvienų metų šventa tradicija. Ne tik atmintyje, bet ir gyvenime yra davusios daug pozityvaus ir eilė asmeninių sukakčių, kaip Maironio, Vaižganto, Donelaičio ir kt.

Šie metai atžymimi dviem — vyskupo Valančiaus šimto metų nuo mirties ir M. K. Čiurlionio šimto metų nuo gimimo — sukaktimis. Lietuvoje visas akcentas nukeliamas į Čiurlionį; išeivijoje daugiau į Valančių, nors ir čia Čiurlionis kaip spaudoje, taip ir gyvenime eina beveik lygiagrečiai, kai tuo tarpu Lietuvoje Valančiaus sukaktis nutyliama. Ir kaip užsiminti, kad didelė vyskupo veiklos dalis, ypač tautiškoji ir lietuviškoji, nukreipta prieš okupantą rusų; net ir blai-vybės draugijų steigimas vysk. Valančiaus darbuose buvo dalis lietuviškosios tautinės kovos prieš carą ir jo valdininkus. Leidimas raštų ir jų spausdinimas užsienyje, parapi-nės mokyklos ir bendrai lietuvių švietimas buvo anaiptol nepakeliui su rusiškųjų činauninkų kėsmais Lietuvą laikyti smarkiai įkaušusia, berašę ir tuo būdu lengviau pasiduodančią rusifikacijai, šalančią katalikų tikėjimui.

Niekas neginčija, kad vysk. Valančiaus šakotos asmenybės veikla ir įtaka uždėjo visam XIX š. žymę. Bet nesunku įmatyti jo įtakos ir sekančiame šimtmečiuje. Jeigu jį palyginsime su milžinišku medžiu, šakomis aprėpusiu visą Lietuvos padangę, o šaknimis — lietuviškąją žemę, tai kiti jo meto ir gyvenę bei darbavęsi po jo, tebus buvę tik atskiros šakos-šakelės, šaknys-šakenlės, nusitęsę iki pat šių dienų gyvenimo, kuriame esame mes, povalančinės generacijos dalyviai.

Šia proga pravartu pažvelgti plačiau į povalančinės generacijos, kaip jas pristato dr. J. Eretas ir interpretuoja dr. G. Valančius.

Povalančinės generacijos ir mes

POVALANČINĖS GENERACIJOS

Į mūsų kultūrininkų darbus ir įnašus istorijos bėgyje žvelgiant istorijografo akimis, pravartu būt istoriją dalinti generacijomis. Taip yra padaręs prof. J. Eretas savo sociologinėje studijoje, kurią mes būtume linkę vadinti krikščioniškai kultūristine.

Pirmojoje povalančinės generacijos lentelėje Eretas sumini 36 pavardes, iš kurių ne dvasininkai tėra tik trys: Petras Kriaučiūnas (1850-1916), Juozas Naujalis (1869-1934 ir Marija Pečkauskaitė (1878-1930). Daugiau kaip visa generacija vyresnis Valančius už pačius seniausius (Balvočius-Gerutis, 1842-1915, Gimžauskas, 1844-1897, ir Jaunius, 1849-1908) čia su jais, žinoma, nerikiuotinas. Jis pasilieka vartais, pro kuriuos tos vėlesnės generacijos ateina į krikščioniškosios lietuvių kultūros istoriją. Abiejose dalyse yra vardų, kurie galėtų ten ir nebūti, ir nėra vardų, kuriems derėtų būti labiau kaip daliai išvardintųjų.

Iš lentelės (dešinėje grafoje) sužinome, kad trys garsieji — Jakštas (1860-1938), Karevičius (1861-1945) ir Maironis (1862-1932) — buvo jau gimnazisčiai Valančiaus mirties metais, o Staugaitis (1866-1943), Dėdė Atanasas-Pakalniškis (1866-1932) tebelankė pradžios mokyklą, gi Tumas-Vaižgantas turbūt pradėjo tik slebizavoti ir poterių mokytis (1869-1933) Vargu dar apie mokymąsi ir kokią skaitymą galvojo penkiametis Gustaitis (1870-1927), dar mažiau būsimieji didieji tuo laiku keturmečiai Jurgis Matulaitis (1871-1927) ir A. Milukas (1871-1943); trimečiai buvo Lindė-Dobilas (1872-1934), J. Totoraitis (1872-1941), vysk. Būčys (1872-1951) ir K. Šaulys (1872-1964); dvimečiai — A. Alekna (1873-1930) ir Skvireckas (1873-1941). Lyg kokią simbolišką reikšmę turėtų būsimo Panevėžio vyskupo Paltaroko (1875-1958) gimimas Valančiaus mirties metais.

Metais kitais vėliau gimė S. Šultė (1876-1920) ir Šatrijos Ragana (M. Pečkauskaitė); prie pastarosios, vienintelės moters pirmoje chronologinės lentelės dalyje studijos auto-

rius įrašo Leono XIII (1878-1903) įsipopiežiavimą. Beje, šio popiežiaus mirties metai padaromi *antrosios povalančinės generacijos* gimimo metų riba, kuri (mums atrodo) tik schematiškai, nebūtinai organiškai uždaro lentelę antrajai generacijai.

Antrosios generacijos chronologiją Eretas pradeda F. Kemėšiu (1879-1954) ir Motina Marija, pirmąja kazimieriečių vienuolių vyresniąja K. Kaupaite (1880-1940). „Aušros“ pasirodymo ir Paliulionio įsivyskupavimo Žemaičiuose (1883) metais ir kelerius metus vėliau gimsta eilė svarbių asmenų lietuvių katalikų istorijai: filosofas prof. Kuraitis, (1883-1964), poetas Vaitkus (1883-1974), ark. Reinys (1884-1953?), B. Čėsnyš (1884-1944), ir tuojau iš eilės, gimę 1885: Krupavičius (m. 1970), Stulginskis (1970), V. Jurgutis (1966), gimę 1886: Šalkauskis (1941) ir V. Dovydaitis (1942). Po mažos petraukos gimsta Bistras (1890-1971), prel. Jūras (1891), Galdikienė (1891), L. Šimutis (1892), V. Endziulaitis (1893-1918), Pakštas (1893-1960), Mykolaitis-Putinas (1894-1967). Į laikmetį tarp „Apžvalgos“ sustojimo bei „Tėvynės Sargo“ pasirodymo 1896 m. ir Leono XIII mirties 1903 m. reikia stipriai įterpti nuopelninę patį studijos autorių J. Eretą (g. 1896) šalia jo išvardytų poros moterų visuomenininkių — Bakšytė-Karvelienė, Paliulytė-Ladygienė (čia įrikiuotina neatidžiai praleista O. Labanauskaitė, g. 1901), poros jau minėtų kultūrininkių ir keliolikos visuomenininkų vyrų bei vienu kitu kultūrininku, kuriais autorius (mūsų nepasitenkinimui) baigia savo chronologinę lentelę.

Pirmąją povalančinę generaciją J. Eretas aprašo ir svarsto mūsų tikslui priimtinu ir naudingu būdu. Tačiau su antrąja povalančine generacija ir su užuominomis apie tokią trečiąją generaciją dalykai pasikeičia. Antroji chronologinės lentelės dalis užgožta dvasininkais ir visuomenininkais, pasigendi valančiškų menininkų, mokslininkų ir apskritai kultūrininkų. Chronologijos užbaigimas Rugyte, Jonuškaite, Lūšiu, aplenkus tais pat metais gimusius stambaus kalibro kultūrininkus.

Nukelta į sekantį puslapį

POVALANČINĖS GENERACIJOS...

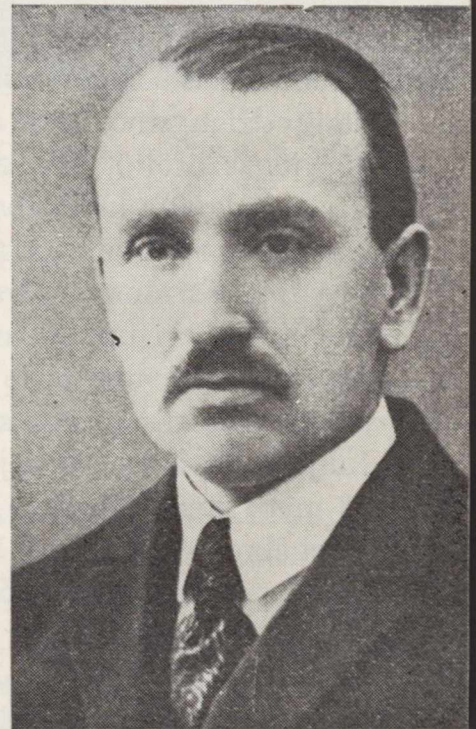
Atkelta iš 3 psl.

ninkus Keliuotį, Grinių (abu gimę 1902) ir Brazaitį (g. 1903), šią generaciją dar spragotą kultūristoriškai. Jei didesnis dėmesys būtų skirtas krikščioniškam rašytojui-poetui ir mokslininkui-filosofui, autorius nebūt nusidėjęs savo tariausiai sociologiniam metodui, tik trumpais penkeriais metais (nuo 1903 m. iki 1908 gimimo metų) pailgindamas arba pajaunindamas vadinamąją antrąją povalančinę generaciją. Toje vienoje penkerių metų gijoje jis būtų radęs labai didelį derlių šviesių vardų mūsų krikščioniškosios kultūros istorijoje. Štai tik vienas kitas greitosiomis atsimintas ar ne šauniai papuoštų visą vėlesniųjų valančininkų būrį: Aistis (1904-1974), Lipniūnas (1905-1945), Barzdukas, Gliuda, Celiešius, Vaičiulaitis (g. 1906), Brazdžionis, Prunskis (1907) ir visa plejada "valančiukų", gimusių 1908: Ivinskis, Maceina, Yla, Damušis, Tulauskaitė, Bagdavičius. Tai bent valančininkų armija, kuri dar gausiau papildytų, jei eilės nenutrauktume iki gyvenamųjų laikų.

Povalančinį laikotarpį, maždaug nuo 1890 m. iki I-jo pasaul. karo, Eretas vadina rytietiškumu nusikratymo ir 1918 – 1936 metų laikotarpį – į Vakarų pasaulį įaugimo laikotarpiu. Pirmąjį periodą jis dar padalina į du puslaikius: I-jį – "Tėvynės Sargo" (1896-1904) arba *vaižgantini* ir II-jį – "Draugijos" (1907-1915) arba *jakštini* puslaikį. Abu puslaikiai, liaudžiai skiriama spauda su 2000 prenumeratorių ir miestelėnui inteligentui bei dvasininkui skiriama "Draugija" skaitytojų dominuojami ir vadovaujami stipriai lietuviškai apsisprendusių ir aktyvių kunigų: gyvo ir judraus entuziasto judintojo Tumo ir šalto protininko, kabinetinio sunkiasvorio Jakšto. (Na, tai kas, kad abu, ir tarp abiejų papildančiai besimaišantis Būčys – visi trys mažaūgiai... Aiman, teduoda likimas Lietuvai daugiau tokių mažiukų!).

Žymiausiu lietuviško rašto darbu jakštiniame puslaiky reikia laikyti Skvirecko Šv. Rašto vertimą į lietuvių kalbą, kuris pareikalavo viso pusšimčio metų laiko, atseit, rekordinio masto vieno žmogaus darbas panaudoto laiko atžvilgiu.

Vakarietiškajam Lietuvos periodui toną ir dvasią davė du vakariniai universitetai – Louvain ir Fribourg – ir dvi Leono XIII enciklikos – Aeterni Patris, 1879, ir Rerum Novarum, 1891. Pastarasis periodas taip pat turi du puslaikius: 1917-1926 metų tarpą su politišku krikščionių demokratų vadu Krupavičium ir dvasiniu maršalu arkiv. Matulaičiu, trigubai nuopelningu religiniu vadu (Vilniaus vyskupas taikintojas ir kankinys 1918-1925; Marijonų vienuolijos atgaivinto-

jas; ir Lietuvos Bažnytinės Provincijos įkūrėjas kaip pop. Pijaus XI vietininkas). Antroje šio periodo puslaiky politiniai aktyvistai su Krupavičium ir krupavičininkais nustumiami nuo politinio darbo scenos, bet kultūrininkai su Šalkauskiu, Dovydaičiu, Kuraičiu ir Pakštu bei Keliuočiu su jo "Naująja Romuva" užsimojo ir išvaro labai plačią kultūrinio darbo vagą. Katalikiškasis Teologijos-Filosofijos fakultetas, žurnalai "Židinys", "Tiesos Kelias" "N. Vaidilutė" ir dovydaitiniai mokslo kvartalininkai ("Logos", "Kosmos" ir "Soter"), taip pat Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos "Suvažiavimo Darbai", o ir episkopato oficialiai įsteigtas, tik neatidarytas, Katalikų Universitetas, visus juos į vieną daiktą sutelkus, išvarė milžinišką darbo barą, nors ir nepalankių aplinkybių spaudžiami.

Stambiu stimulu vakarietiškam katalikų

Keletas iš autoriaus rašinyje minimų povalančinės kartos didžiųjų: Maironis, Vaižgantas, A. Jakštas, S. Šalkauskis, Pr. Dovydaitis.

aktyvizmui buvo nauja kultūropolitinė jaunųjų intelektualų organiškios valstybės programa ir krikščioniškosios demokratijos naujo dienraščio "XX Amžius" užgimimas su naujais daug žadančiais "plunksnuočiais". Su visu tuo gimė *trečioji povalančinė generacija* Lietuvoje, kuri labai stipriu žingsniu pradėjo žygiuoti dar laisvamety ir tebežygiuoja išeiviskoje Lietuvoje.

Šį skyrelį, nelabai pateisinamai trumpintą ir pernelyg sutrauktą, turėtų tikti užbaigti vyskupo Pranciškaus Petro Būčio, mūsų didžiojo apologeto ir vieno iš tipiškiausių valančininkų citata: "Ne katalikiškosios Lietuvos, bet visos mūsų tautos patriarchas buvo ir yra vyskupas Valančius".

Fragmentai iš knygos

Žemaičių Didysis

Dr. Gr. Valančius, Los Angeles

I. Fortunatas ir antra pirmavonė

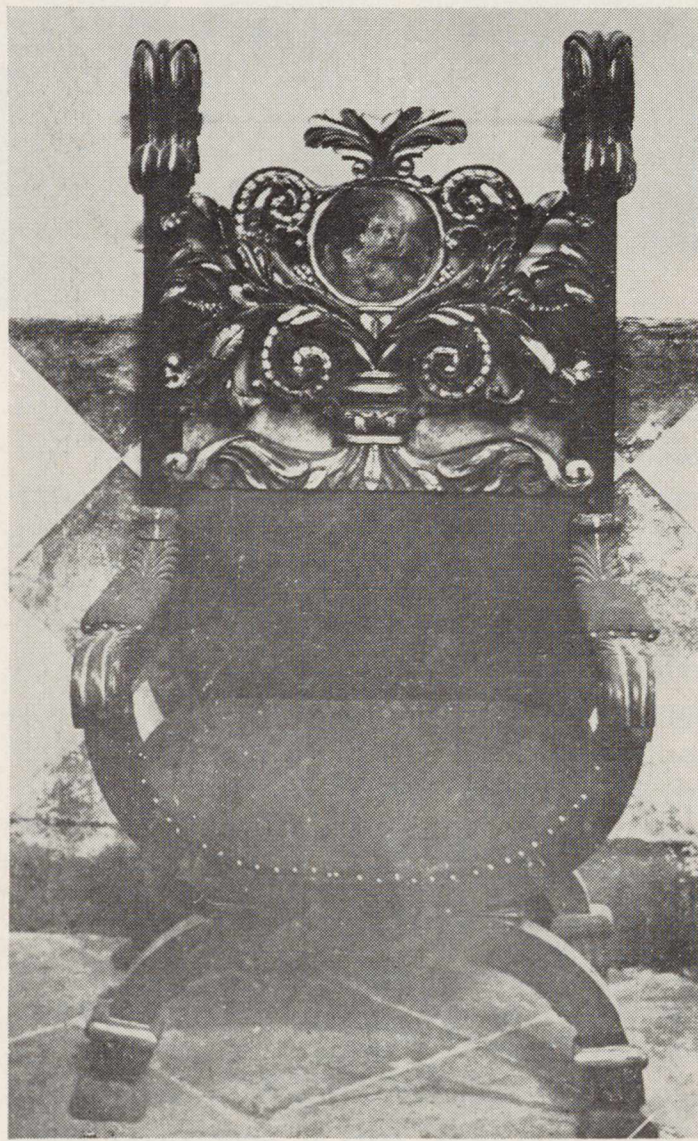
II. Vizitas carui Mikalojui I-ajam 1850 m.

III. Šnipai, vardinės ir caro mirtis

1828-ji metai Valančiui buvo visokeriopai reikšmingi, atžymėtini net penkiais svarbiais jo gyvenimo įvykiais: baigė Vilniaus Vyr. Seminariją, buvo išventintas į kunigus Vilniaus katedroje, gavo teologijos magistro laipsnį, pradėjo pirmąją tarnybą — eiti kapeliono ir mokytojo pareigas gudiškame Moziriaus apskrityje mieste ir pačioj tų metų pabaigoj, 76 metus sulaukęs, mirė jo mylimas tėvas. Šioj vietoj įterptina, kad su savo artimiausiais vyskupas Motiejus neturėjo daug džiaugsmo, nes ankstyvai jų neteko, nė vienas brolių, nei seserų septyniasdešimties nesulaukė, kaip abu tėvai ir jis pats. Iš imtį sudaro tik jo motina, kuri keliolika metų pas jį Varniuose gyveno ir mirė 1859 metais, sulaukusi net 90 metų be dviejų mėnesių ir pergyvenusi pusę savo vaikų, jų tarpe tais pat metais mirusį sūnų bernardinų tėvą Julijoną Mykolą. Motiejaus motina buvo net 18 metų jaunesnė už jo tėvą, ir, kai šis mirė, ji tebebuvo dar nesena 58 metų moteris. Kas prie vyskupo, ir anksčiau rektoriaus, stalo besėdėjo, o jo motina ir ilgametis tarnas Fortunatas visad sėdėjo. Pastarasis lydėjo vyskupą ir į vienintelę jo kelionę užsienin, į Karlovy Varą (Karlsbad) gydytis nepilnus metus prieš mirtį. Juodu mylėjosi kaip broliai, o ir Fortunato ištikimybė buvo savo ponui neribota. Kartą tarnas sėdosi valgyti prie stalo purvinais batais, nes rudenį Varnių purvas buvo tikrai vos išbrendamas. Vyskui jį subarus, šis atsikirto, kokia esanti prasmė batus išvis valyti, jei vos tik laukan išėjus, jie vėl susipurvina. Kitą dieną vyskupas per pietus atėmė iš jo šaukštą, girdi, kam tau valgyti, nes gi už poros valandų tu vėl išalksi. Fortunatas nuo to laiko visada batus valėsi.

Šis epizodėlis labai būdingai parodo vyskupo paprastumą, draugiškumą, demokratiškumą ir humorą. Žemaitijos klebonijose nepersenai galėjai prisiklausyti aibes panašių anekdotinių istorijelių apie jį. Mano tėviškėnas senukas Gorainis iš Žem. Kalvarijos mėgdavo pasakoti, kaip vyskupas Motiejus jį antrą kartą „padirmavojo“. Vietinis kunigas jį, tuomet dar septyniolikametį bernioką, siuntęs pėsčią Kaunan pas vyskupą lietu-

viškų knygelių parnešti. Apie 250 kilometrų atstumą nuspaudęs per pusketvirtos dienos. Kaune drožęs tiesiai į vyskupo rūmus. Koridoriuje sutikęs senyvą ir visai paprastą-neprašmatnų kunigą, pabučiavęs jam ranką ir garsiai pasipasakojęs jam visą savo reikalą, prašydamas nuvesti pas vyskupą. Tas senas ir neprašmatnus kunigas čiupęs jį už pažasties, įsitempė savo kabinetą, kryžiais-paveikslais-knygom prikrautą, timptelėjo jį už apykaklės ir paklausė, ar esu pirmavotas (konfirmuotas). Gorauniuks atsakęs, esmi, kunigėli, ką gi darysiu nebuves, jo mylesta vyskupėlis Maciej Wolonczewskis prieš kelerius metus tai padaręs. Senas-neprašmatnus kunigas tvostelėjo jam antausin ir sako, girdi, vyskups tave negerai padirmavojo, sutvirtinąs jį antrą kartą. Po to smarkiai išba-

Vyskupo sostas Varnių katedroje.

● The Bishop's throne at the Cathedral of Varniai, Samogitia.

Vyskupas Motiejus Valančius.

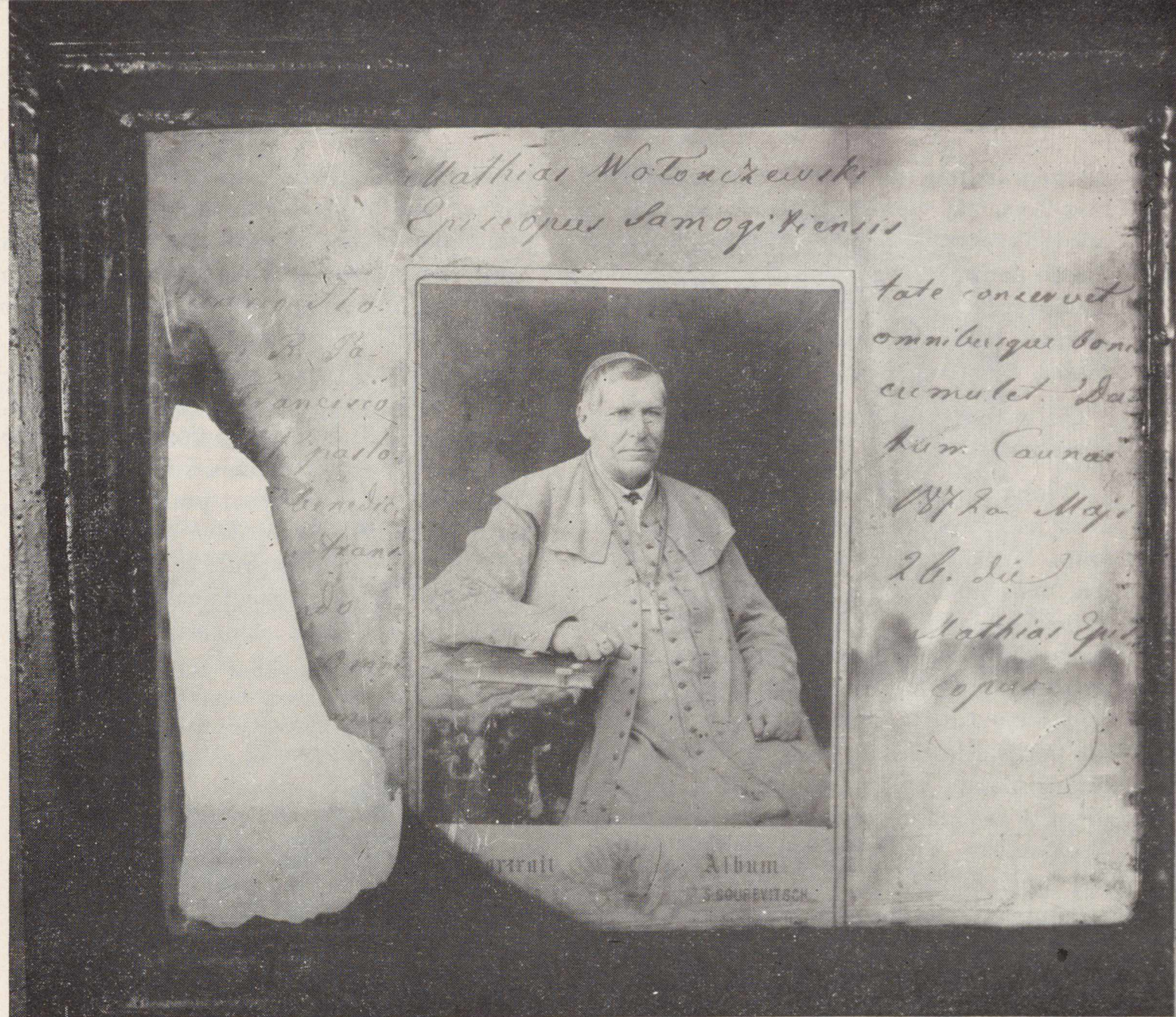
● Bishop Motiejus Valančius (1801 — 1875).

rė dėl neatsargumo ir pergarsiai apie knyges kalbėjimo kam nereikia girdint. Po to buvęs labai rūpestingai ir tėviškai geras jam. Virtuvėn pats nuvedė pavalgydinti, liepęs pailsėti, pagulėti ir apsitvarstyti „pūslėm sugriaužtas“ kojas, ir bent per miestelius grįžti tik naktimis su maišeliu knygų, kurių jam pats prikrovęs. Tokia tai buvusi kalvariško Gorainio, paprasto žmogelio, pažintis su vyskupu Motiejum.

„Pastabose pačiam sau“ aprašęs jo garbei daromus pietus bei priėmimus Petrapilio Dvasinės Akademijos rūmuose ir kitur, Valančius daugiausia dėmesio skiria tam, kaip reaguoja ir kokie jo atžvilgiai yra rusai, ypačiai pats caras. Vysk. Motiejų stebinte nustebino ypatingai didelis caro ir kitų aukštų Petrapilio pareigūnų dėmesys jo asmeniui. Caras atsiuntė jam nelauktai brangių dovanų konsekracijos proga, dar mažiau laukta staigmena buvo pranešimas, kad caras norėtų asmeniškai matytis su Žemaičių vyskupu. Caro dovanų krepšys buvo: 1000 sidabro rublių grynais pinigais, maždaug tokios pat vertės briliantinis žiedas, puošni vyskupiška mitra ir nepigus pastoralas. Porą dienų palaukęs po pranešimo, Valančius nuvyko audiencijai į caro Žiemos Rūmus. Tarnai vedę jį per aibę kambarių ir įvedę į caro kabinetą, kuriame jis buvo pats vienas. Paduodamas ranką, paklausė, kame jį pirmą kartą matęs. 1844 metais Dvasinėje Akademijoje buvau Jūsų Didenybei pristatytas

kaip profesorius, paskui buvau Varnių seminarijos rektorius ir po to Tamstos teikimu esu vyskupas, už tai Jūsų Didenybei dėkoju. To nereikia, atsakė caras. Mums patinka, jog radome žmonių, kuriais galima pasikliauti. Kaip caro valdininkai apie Valančių bebūtų galvoję, yra aišku, kad pačiam carui jis buvo perstatytas kaip patikimas asmuo. Gausios dovanos naujam vyskupui ir asmeninė audiencija aiškiai tai liudijo. Ar ilgai buvote Akademijoje? — buvo antras caro klausimas Valančiui. Penkerius metus, Jūsų Didenybe, atsakė vyskupas. Kraštas, kur gyveni, toliau tęsė caras, patiria daug pikto iš kaimyninės svetimos valstybės. Paslapčiomis einą už sienos ne kartą esti baudžiami, netenka gyvybės ir daro nelaimingą visą savo giminę. Tikrai, atsakė vyskupas. Ir doros atžvilgiu daug pikto iš to esti, nes sugauti, norėdami išvengti pelnytos bausmės, griebiasi visokių suktybių, melagysčių ir netikrų priesaikų. Tai doros atžvilgiu, atrėmė caras. Man betgi labiausiai rūpi, kad į mano valstybę neįsiveržtų svetimtaučių dvasia, todėl pavedu vyskupui, kad savo įtaka sulaukytute mūsų valdinių vaikščiojimą į Prūsus. Rūpinsiuos, šviesiausias pone, atsakė vyskupas Valančius.

Kokia žemaičių dvasia dabartiniais laikais? Paklausė caras. 1831 metais tas kraštas yra mums nusidėjęs. Teisybė, šviesiausias viešpatie. Tik žemaičiai to nebūtų padarę, jei ne Lenkuose sukelti sąmyšiai. Mūsų dvarininkai, daugiausia vokiečiai, pasekė lenkais. Nors man tai nepridera, tačiau galiu patvirtinti, kad daugiau to nepadarys, nebent įeitų svetima galybė ir įsakytų gyventojams imtis ginklo. Caras trinkelėjo ranka į stalelį ir tarė: Aš svetimos galybės nebijau, blogesnis namų karas. Po tų žodžių caras atsistojo ir labai mandagiai nusilenkė. Mikalojus I atsisveikindamas norėjęs pabučiuoti vyskupui Valančiui ranką, bet šis nedavęs. Po audiencijos, įprastine tvarka, vysk. Valančius buvo laukiamas pas vidaus reikalų ministerį ir po to pas tikybų departamento direktorių, kuriems turėjo atpasakoti pasikalbėjimą su caru audiencijos metu. Tuo metu Rusijos vidaus reikalų ministeriu jau devyneri metai buvo Perovskis ir svetimų tikybų departamento direktorium Skripycinas. Perovskio žinioje buvo gubernatoriai, dėlto vysk. Valančius su juo kalbėjosi ypatingai atsargiai, švelniai ir pataikaudamas, nes žinojo turėsiąs ne kartą su juo reikalų. Iš Petrapilio išvykdamas jis aplankė jį dar kartą, atseit, padarų prielankų "mandagumo" vizitą. Tokius pat vizitus išvykdamas padarė be metropolito Dmochovskio ir Holovinskio, taip pat užsienio reikalų ministeriui Neselrodei. Pastarasis tame poste sėdėjo labai ilgai ir Rusijos užsienio reikalų ministeriu išbuvo net 34 metus (1822-1856), ilgiau negu

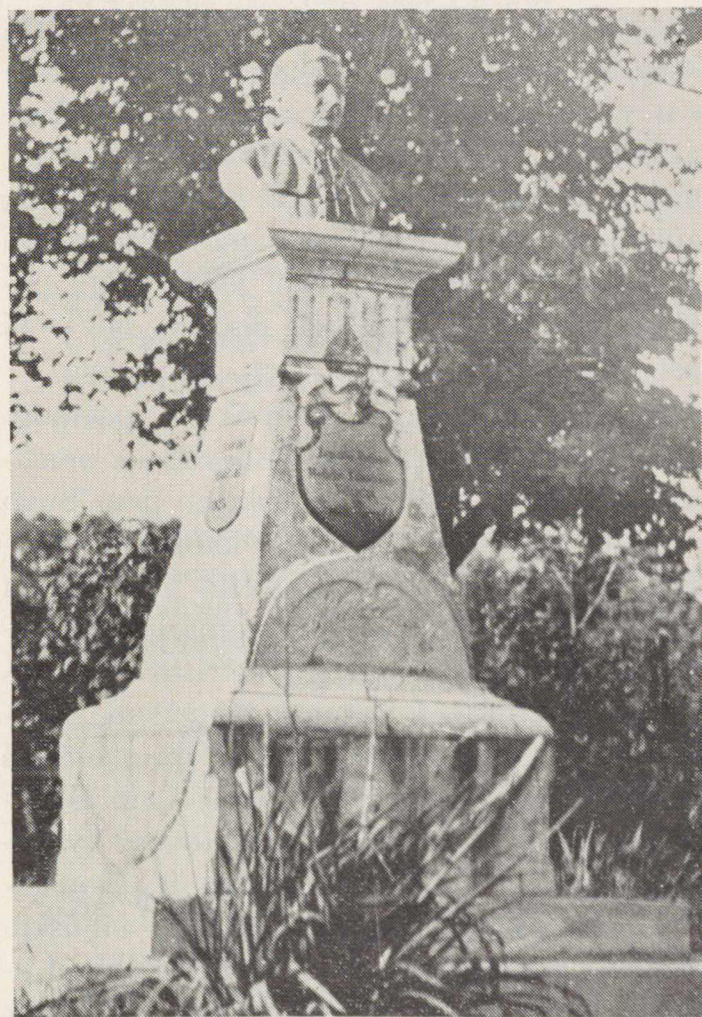

Vysk. M. Valančiaus fotografijos su dedikacija rėmuose foto kopija. Originalą Lietuvių k. ir Literatūros muziejui Vilniuje padovanojo Jurgis Valančius, dr. Grigo V. brolis.

● A medalion that Bishop Valančius instituted for the activist non-d.inkers of his bishopric.

bet kuris kitas prieš jį ir po jo.

Savo užrašuose Valančius mini dar kažkokį Bludovą, kurį iš Petrapilio išvykdamas taip pat aplankęs. Kas tas Bludovas? Pasi-

Paminklas vysk. Valančiui Varniuose (dabar nugriautas).

● A monument to Bishop M. Valančius in Varniai; it has been demolished in the meanwhile.

rodo, kad tai buvęs direktorius svetimų tikybų departamente, su kuriuo nominatas Gintila gyvendamas Petrapily palaikęs artimą kontaktą, gal ir draugystę. Vizitas šiam asmeniui reiškė arba Valančiaus norą eventualiems ateities įvykiams užbėgti už akių—arba pasigerinti Gintilai, arba abu dalykus. Trumpu buvimo Petrapily metu po konsekracijos Valančius pirmiausia turėjo sušvelninti susidariusią rusų nuotaiką, sukliudžius praeiti jų kandidatui Gintilai į Žemaičių vyskopus. Visos aplinkybės kalbėjo tačiau už tai, kad rusai laikė jį jei ne ypatingai patikimu bei savu žmogumi, tai tikrai nepriešingu ir nepavojingu. Tokią reputaciją susidaryti Petrapily Valančiui šiuo metu ir buvo pats svarbiausias dalykas. Kitaip jis nė nebūtų galėjęs pradėti tolimos perspektyvos planavimą valdant Žemaičių vyskupiją. Pastarosios teritorija, po naujojo konkordato apėmusi visą Kauno guberniją, labai padidėjo. Valančius paveldėjo ne tik visą senąją Medininkų vyskupiją, bet ir visą Aukštaitiją, 8 naujus dekanatus lig tol priklausiusius Vilniaus vyskupijai. Dargi Kuršo katalikai buvo pavesti Žemaičių vyskupo bažnytinei jurisdikcijai. Varniai naujo vyskupo ingresso katedroje nebuvo bematę ištisus 47 metus, kai vysk. Juozapas Arnulfas Giedrai-

tis tokį ingresą darė 1803 metais užimdamas Žemaičių vyskupo sostą. Šiam 1838 m. mirus, vyskupija net 12 metų vyskupo-ordinato neturėjo. Vyskupijos reikalai, kai Valančius pradėjo ganytojauti, buvo nepavydėtinoje būsenoje. Jį laukė ne vienas, ir nemažas, bet daug ir didelių rūpesčių.

Čia pateikiama keletas epizodų iš Valančiaus užrašų.

“Viešpataujant šviesiausiam Mikalojui I, 1853 m. prasidėjo karas, vadinamas Krymo karu. Mūsų provincijomis vyriausybė, žinoma, nepasitikėjo. Visi provincijos pakraščiai knibždėjo šnipukų. Varniuose aiškus šnipas buvo parapinės mokyklos mokytojas Beinarovičius; jam gi cholera mirus, tas pat pareigas ėjo rusų kalbos mokytojas seminarijos ponas Klevenskis. Kada šį pavyko šiaip taip iš Varnių išginti, atsiuntė kitą, dar blogesnį, į seminariją mokytoju — Teoftistovą. Teoftistovas, Vladimiro gubernijos popvaidis, buvo Petrapilyje, Pedagogikos institute. Institutas, jį išleisdamas į pasaulį, kuo geriausiai paliudijo, bet kai teko jam kitus mokytį, pasirodė pats nieko nemokąs. Labai mėgo rašinėti įdavimus, ypač vyskupo Valančiausko ir seminarijos rektoriaus kunigo Aleksandro Beresnevičiaus, savo vyresniųjų. Bet, nemokėdamas rašyti, kiekvieną kartą gavo važinėti į Telšius ir ten ieškoti padėjėjų, kurie moka rusiškai, ir taip skundė nekaltus. Dėl tų įdavimų vyskupas gavo kelis kartus važiuoti į Vilnių ir teisintis karo gubernatoriui generolui Elijui Bibikovui ir slaptajai policijai. Kadangi buvo įdavinėjamas dėl politikos dalykų, kuriais vyskupas visiškai neužsiimdavo, tai ir pasiteisinti nebuvo sunku. Be to, įdavus minėtąjį rektorių, iš Vilniaus buvo atvažiavęs į Varnius Vilniaus gimnazijos inspektorius Orlovas, kvotė klierikus iš rusų literatūros ir raportavo seminariją esant valdomą ne taip, kaip vyriausybės įsakyta. Gavęs šitokį raportą, ant-rasis Bibikovas, vidaus reikalų ministeris, pašalino rektorių Beresnevičių iš tarnybos ir apgyvendino Vilniuje. Be to, ministeris įsakė, kad seminariją kas mėnuo lankytų Telšių mokyklos viršininkas Lukaševičius. Lukaševičius seminarijai labai įkyrėjo lankydamasis, nes ir už pinigus, kuriuos kassyk gavo mokėti, nevisados galėjo turėti gerą liudymą. Be to, Kauno gimnazijos direktorius Sergiejus Vasiljevas, vyriausybės įsakomas, taip pat kvotė klierikus dukart iš rusų dalykų. Pasauliečių kišimasi į vyskupo mokyklą ganytojas gavo kęsti, nes laikai buvo kritiški.” (“Pastabos pačiam sau,” 44 psl.).

“1855 metai. Pasauliui žinoma, jog šiais metais vasario 18 d. pabaigė gyvenimą šviesiausias Mikalojus I. Kol žinia apie tą svarbų atsitikimą pasiekė Varnius, atėjo ir vyskupo Motiejaus Valančiausko vardo diena. Tą dieną prisirinko svečių, vyskupas su dvasiškijs nuėjo į bažnyčią, kur po pamaldų jį

pasveikino. Sugrįžus namo, vienas svečias padavė jam voką iš karo gubernatoriaus — pranešimą apie monarcho mirtį. Visi tos naujienos nusigando; tačiau vyskupas turėjo duoti susirinkusiems svečiams pusryčių ir pietų: negi galėjo juos išbrukti alkanus. Ypač klierikai, nepagalvoję, senojo papratimo laikydamiesi, vyskupo raidės apšvietė, vakarop išstatė jas seminarijos vartuose. To vyskupas nė žinoti nežinojo, nes buvo svečiais užsiėmęs. Tai dienai praėjus, šnipukai, kurių čia netrūko, tuoj davė žinią vyriausybei apie tuos pietus, pridėdami, jog vyskupas pietus kėlęs, džiaugdamasis, kad cėsorius mirė, dėl to ir seminarija buvusi ili-

Vysk. Valančiaus Blaivybės dr-jos medalikėlis. Vienoj pusėj įrašas: Per Tawa užtarima isztu-resma iki gala, kitoj pusėj: Atminimas ivedima blaiwistes.

● A madalio that Bishop Valančius instituted for the activist non-drinkers of his bishopric.

minuota. Štai ir vėl nauja bėda! Neilgai trukus atvažiavo žandarų pulkininkas ištirti, kaip ten buvo buvę; paskui vėl — valdininkas ypatingiems reikalams prie karo gubernatoriaus, pulkininkas grafas Ževuskis. Varniškiai teisinosi kiek galėjo; vis dėlto žinia apie tuos pietus pasiekė naujojo monarcho Aleksandro II sostą. Tačiau jokių blogų pasekų nebuvo”. (“Pastabos pačiam sau”, 45 psl.).

Iš epizodėlio apie “šnipukus” pačiuose Varniuose paaikšėja ir Beresnevičiaus nemalonė maskolių akyse. Jis apskritai jiems buvo nepageidaujamas, o vienoj vietoj su Valančium ir labai pavojingas. Dėlto jiems abiem sekti pavesta net kunigų seminarijos mokytojam rusam (Klevenskis, Teoftistovas), specialiai tuo tikslu į Varnius atsiųstiem, judo-šius netgi pačion seminarijon įbrukant. Iš tų šnipinėjimų ir pranešinėjimų, kaip iš užrašų matyti, sekė didelės negerovės: vyskupo važinėjimui Vilniun aiškintis ir, blogiausia, rusų kalbos ekspertų-cenzorių vilniškio Orlovo, kauniškio Vasiljevo ir telšiškio Lukaševičiaus dažnas į Varnius važinėjimas ir kabinėjimasis.

Pašalinti seminarijos rektorių tegalėjo tik pats vidaus reikalų ministeris (atseit, ne vyskupas ir ne švietimo ministeris, o vyriausias

policininkas), kuris tą ir padarė. Valančius mini du Bibikovus, ministerį ir Vilniaus generalgubernatorių 1850-1855 metų perijode. Neaišku, ar jie (tie Bibikovai) broliai, ar tik bendravardžiai, sutartinai smaugę lietuvius. Valančiaus “Pastabose pačiam sau” pirmasis epizodėlis pavadintas “Šnipukai”, o ant-rasis — “Nelaimingi pietūs”. Atrodo, Motiejus visas tris savo svarbias dienas (gimtadienį, vardadienį ir konsekrovimą vyskupu) švėsdavo vienu kartu, nesgi tie įvykiai tilpo vienos savaitės bėgyje. Judui, išdavus Kristų ir po to pasikorus, beliko tik vienuolika apaštalių, dėlto Petro patvarkymu ta vienuolikė turėjo vieną naują apaštalą, Judo pakaitalą, išsirinkti. Kaip jie ten balsavo-nebalsavo, o išrinkimą nulėmė ne balsai, o mes-tas burtas, kuris lėmė išrinkimą ne Juozapo, o Motiejaus naudai. Tas Motiejus, kurio vardu būsimąjį vyskupą tėvai pakrikštijo, ir pasidarė tuo dvyliktuoju - papildomuoju apaštalu. Šio apaštalo-šventojo dieną Bažnyčia švenčia vasario 24-tąją. Tą dieną ir išpuolė Valančiaus vardadienis, atseit, aštuoniom dienom vėliau po gimtadienio, vasario 16 d. Jo vardo dienoje vyskupas Motiejus Valančius, atrodo, jam pačiam pageidaujant, buvo ir vyskupu konsekruotas. Visus šiuos reikšmingus įvykius krūvon sudėjus, gaunasi labai didelis dalykas, jei ne tiek pačiam Valančiui, kiek jo draugam ir bendradarbiui. Natūralu, kad vyskupavimo penkmetis 1855 metais, kartu su gimtadieniu ir vardadieniu, galėjo būti visai padoriai - iškilmingai atšvėstas. Tas ir buvo padaryta. Kas galėjo žinoti, kad kaip tik tuo pačiu metu ims ir numirs Rusijos imperatorius, pats šviesiausias caras Mikalojus pirmasis. Bet, ot, taip įvyko, ir iš to išėjo dideli nemalonumai, apie kuriuos Valančius savo pastabose ir rašo. Maskoliai tą varniškių kunigų ir kitų svečių (tuomet ir Daukantas pas vysk. Valančių tebegyveno) iškilmingą pabaliavojimą, net su klierikų papuoštais-iliuminuotais var-tais, palaikė politine demonstracija. Jie galvojo, nors negalėjo nežinoti apie trigubinius Valančiaus minėjimus, kad, ve, tie nevidonai katalikai su savo vyskupu ir kunigais priešaky, švenčia ir triukšmingai baliavoja jų neprieteliui carui mirus. Toks įtarimas psichologiškai labai būdingas. Tuomi jie patys prisipažino esą lietuviųkatalikų priešai, laikydami net ir džiūgavimą caro mirties proga logiškai prileistinu dalyku. Greičiausiai neišmanėliai šnipai, arba gal išmintingais norėdami pasirodyti, išprovokavo visą šį triukšmą. Jį aiškinti į Varnius atvyko ne tik žandarų pulkininkas, o ne koks eilinis valdininkas, bet net pats grafas Ževuskis, turėjęs aukštą valdininko ypatingiem reikalom postą Vilniaus generalgubernatūroj. Toks mažas ir nekaltas dalykas (pagal paties vyskupo užrašus) nuėjo net iki naujojo caro, Aleksandro II-jo, ausies.

Kazys Inčiūra

1906 - 1974

Apie autorių žiūr. 14 psl.

Jei pirm laiko užges

Jei pirm laiko užges
Žvaigždė mano, man švietusi —
Neieškoki manęs
Tu kasdienėse vietose.

Tu nueiki nakčia,
Kur žmonių neužklystama.
Ten po egle plačia
Rasi kapą pažįstamą.

Ten po meilės kančių,
It vijoklė pageltusi,
Siela supsis plačių
Žemės atdūsių valtyse.

Ten širdies nebedrums
Nei kas keikia ar myli ją.
Tenai eglės oš mums
Pilną meilės idiliją.

(1936, Vainikai)

Tarp miglų mėlynų

Tarp miglų mėlynų ateinu ir iriuos
Laiveliu prie tylių tų gėlių — vandenuos.

Kas vėlais vakarais čia ateis ir lankys,
Kai manęs neberas ir užges žiburys?

Kol pasens čia gyvens tik vandens lelija.
Ją liūliuos ežerus užburtoji daina.

Gimdama, augdama, mirdama ji dainuos:
— Til tilik, pasilik, pasilik vandenuos.

— Čia dugne tu mane it sapne rasi vis —
Ir manuos vandenuos vis dainuos tau širdis.

(1936, Vainikai)

Pilnatis

Išėjau į ramų, platų lauką
Atsikvėpti po darbų dienos.
Čia virš lauko pilnatis vien plauko,
Šianakt man pakanka jos vienos.

Pilnatis iš sidabrinių sietų
Žeria beria žemėn žėručius —
Apsijotų, rodosi, aplietų
Kelią, upę ir laukus plačius.

Miega žemė, miega net ir vėjai,
Tik į ausį pakužda naktis:
“Jei žadėjai ir pilnai tesėjai —
Širdyje bekraštė pilnatis”.

1965

Tėviškė

Niekur neišeisi, niekur iš laukų tu,
Kur dangus toks melsvas, kaip melsvi linai.
Nors svetur ir auksu grįsti miestai būtų,
Be tėvynės dūmų trokši tu tenai

Iš nakties bažnyčion moterys būriais eis,
Prie miestelio kojų apsiaut susės.
Pasigersi žodžiais, sąmojais lengvaisiais,
Nes gimtoji žemė lūpom jų šnekės.

Kai mergaitė leisis ežeran su nėšiais,
Kai ji juoksis saulei, dainą kai niūniuos,—
Tavo širdį meilė ims dalintis, plėšys,
Tartum balti paukščiai mėlynuos kalnuos..

Vakarui atėjus, brolis eis pro varčią,
Armonikos raudos skris laukais lygiais.
Iš dangaus kris žvaigždės, paliks melsvą er-
Ir sukris į lauką, liūlantį rugiais. /čia

Kils iš balų rūkas, rūkas slinks papieviais,
Kryžiaus koplytėlė slėnyje pabus —
Žengs nuo kryžiaus Kristus, žengs medinis /Dievas,
Aplankys sodybas, saugos mūs laukus.

Kerpėjęs nuo liūčių, skeldėjęs nuo vėjų,
Ant pečių neš kryžių, po našta linguos.
Tais pačiais keliais eis, knygnešiai kurėjo
Ir paguldė kaulus Sibiro snieguos.

Aplankys griuvėsius, kur dvarai kadaise,
Baudžiavą ivedę, lėbaudavo vis,
Kur po rykštėm klupo prievaizdų nepaisę,
Girdė juodą žemę kraujo srovėmis.

Aplankys už kaimo kartuvių kalnelį,
Kur linguoja mėnuo debesų laive. —
Guli ten sukilę prieš valdovų valią,
Jų veiduos žemėtuos žydi Lietuva.

Eis dar į sodybą. Motina prie lingės
Vienatūrį rėksnį lopšine linguos:
— Lylia, varguolėli. Auk. Būsi petingas.
Josi ir atneši saulę mūs namuos. —

Plauks papieviais rūkas. Mėnuo guls už gi-
Kaime tretį kartą užgiedos gaidys. /rių.
Grįš klajūnės vėlės, karstuos grįš numirę—
Vėl Rūpintojėlis savo kryžium grįš.

— — — —

Veltui tavo mintys į svetur keliauja,
Saulė, nors šviesiausia, bus svetur tamsi.—
Čia brangiau už auksą juodos žemės sauja,
Nes kiekvienoj dulkėj čia tu pats esi.

(1936, Vainikai)

Be tavęs

Su tavim ašėjau — mums be vėjo
Mėlynžiedžiai varpeliai skambėjo.

Be tavęs nūn einu — gungso medžiai
Vieniši, susimąstę, bežadžiai.

Jau saulėlydžiai gėsta šile.
O, kad būtum keliavus šalia!

1965

Kam tari tą žodį rūstų? —
Netikėsiu.
Nes žinau, kiek gėrio plūsta
Tos geros širdies pavėsy.
Kam tari tą žodį rūstų,
Kai geri savaimė plūsta? —
Netikėsiu! Netikėsiu!
Tik geros širdies pavėsy
Pasilsėsiu.

1966

Pavasario diena

Vakaras slinko palauke.
Paukštė plasnojo ir šaukė:
— Man bepaliko viena
Žemėj gyventi diena!.. —

Paukštės tą klyksmą išgirdęs,
Niekas neliko beširdis, —
Vėjui pastvėrus birbynę,
Greit sušlamėjo giria,
Nendrės liūdnam ežere;
Pritarė baltas beržynas,
O ant beržyno — sietynas;
Žinią pagavę, gyvai
Ėmė banguoti javai,
Akmenys tartum pabudo,
Žydintys sodai sujudo,
Upės, upokšniai, klanai,
Žemė visa ir kalnai
Sugaudė sutartinai

Ir per tą naktį, per žvainą,
Traukė pavasario dainą —
Tam, kam beliko viena
Žemėj gyventi diena.

1972

KELIONĖ PAS VYSKUPĄ VALANČIŲ

Gal dar nuo kalvinizmo laikų lietuviai labai tvirtai žino ir primygtinai poteriuose skaito, kiek Katalikų Bažnyčia turi šventų sakramentų. Pirmas krikštas, antras dirmavonė, t. ir t. Ir gerai žino, kokie tokie tie sakramentai, kam jie yra reikalingi, ką jie padaro. Žino tad ir Tikėjimo Patvirtinimą. Tik mano laikais, kada aš tebebuvo vaikas, šis sakramentas buvo dar mistiškesnis neg kiti sakramentai, nes visai neprieinamas.

Nėra jokių pėdsakų, kad svėdasiškius ir apylinkę būtų kada nors lankęs Vilniaus vyskupas ir dirmavojęs. Paskui Žemaičių vyskupiją valdė administratorius ne vyskupas. Pagaliau, kai pasigavo valdžios vyskupas Motiejus III Valančius ir atsidėjęs ėmė lankyti savo plačią milijoninę vyskupiją, tai rusai užgynė jam beišvažiuoti į vyskupiją; internavo Kaune, kaip papą tuo pat laiku internavo Vatikane.

Tik vysk. Valančius buvo ne toks greitas pasiduoti. Jis ėmė raginti žmones, kad jie patys vyktų pas jį ir savo vaikučius atvežtų jam patvirtinti. Tai ir matome pulkus žmonių, kasdien pereinančių per vyskupo demokrato rūmus, ir pulkus vaikų, kasdien po mišijų dirmavojamų namų koplyčioje. Nei žmonių, nei vaikų Žemaičių vyskupas nesibodėjo.

Kas gi daugiau sujudins Malaišius, jei ne greitoji mano motina? Ligi tik aš kiek tiek prakutau, kad galėčiau suprasti, kas darosi, tuoj motina suskato barstyti nuomonę, jog pavojinga laikyti vaikai nedirmavoti; potam da numirs nepatvirtinto tikėjimo! Tų laikų sodžius įjudinti ne taip jau lengva buvo. Jis težinojo keliauti į katorgos kelionę blogymečiu su linais į Rygą. Kitur gi keliauti apie pusantro šimto kilometrų jam rodės tokia pat kelionė, kaip buvo kelionė plentais į patį Krymą su riebalais kariuomenei. Tai ir praėjo vieni ir antri metai, kol kaimynas Aleksandra Žemaitis išdrįso vesti vežimų karavaną, prikrautą vaikų, kaip čigoniukų, tų nuo darbo nuliekamų piliečių; kol keli kiemai ryžosi prie to karavano pritapti. Kiekvieno vežimo vaikus turėjo globoti ir arklį valdyti moteriška.

Mano tėveliui buvo labai didelis Rygon važiuojamasis brikas; tiek platus, tiek ilgas, patogus trims birkavams linų sukrauti. Jį tad aplenkė karkliniais lankais, aptiesė audeklais; iš trijų šonų užtaisė aklina, kad vėjas nepūstų; įkinkė stiprų, riebus, bet ramų tinginį bėrį, sukrovė mus, mane dvi mano seserį ir dar vieną giminaite; motutei padarė sėdynę priešakyje, kad važnyčiotų, nors mergiotės kita už kitos varžėsi, kad joms būtų

suteikta ta garbė ir tas malonumas — važiuoti. Važiuoti bėriu nebuvo labai painu: jis ėjo kaip mulas, pridūręs priešakinį vežimą; vis dėlto regėjos reiks jis "kieravoti", o tam dalykui ne bet kieno galva tetinka; ypač tokių dar neišmanėlių, kaip mano seselės.

Visi persižegnoję, pasileidome paskui vienatinį vyriškį, kaip gerviną. Paskui sekė kiti vežimai, jau be patogumų; pakeliui prisidėjo dar du, trys vežimai: Ir taip leidomės žingsniais į tolimą kelionę, į pat Kauną. Žmonės nemaža stebėjos, matydami septynetą vežimų, vienu vaikų ir moterų ir teiravosi mūsų, bene parduoti mus veža į Anykščius, kaip rudenį veža žąsis. Bet išgirdami tikslą, didelė pagarba lydėjo, kaip kokią maldininkų procesiją.

Aleksandra buvo be galo judrus, greitas ir darbštus senis. Apie jį sakydavo, kad bebėgdamas, nė savo reikalui neturįs laiko sustoti. Jis dabar tikrai žydišku temperamentu lakstė paliai vežimų virtinę, nuo galo iki galo, žiūrėdamas, ar kam pakeliama nepasilaidavo, ar pavalkai arklio nesmaugia. Kaip vien reikiant. Žinojo, kad moterys nė tiek nesugebės pasitaisyti; žinai, kokios jos važnyčiotojos. Bėgiojo, krutėjo, uksėjo, visų arklius ragino; reiškė didelį veiklumą ir pasiryžimą; tačiau juste jutome jį nerimstant, kelionės bijant ne mažiau už mūsų globotojas moteris. Neapsakomu netikrumu ateities ir net baile akyse jis kartkarčiais artinosi į vicepirmininkę tos kelionės, į mūsų motutę, žiūrėjo stačiai jai į akis ir vis kartojo:

— Dievas žino, kaip čia bus... Tiek kelio... kad bent kas nesulūžtų... kad bent kurs arklys nepadvėstų... Dar kažin, ar rasime vyskupą namie, ar jis mus priims...

Jo baile ir abejonėmis persiimdavo visi. Kaunas — skambėjo mums, kaip antipodai ir kas tam lygu, kur, be vyskupo tegyvena vieni "žulikos", apgavikai ir monelninkai. Taip bent mums išvažiuojant įgrasė, nieko neklausyti, su nieku nesidėti, net nieko nesiklausti, nes tuoj tave kur nusives ir atims, ką turi, da gal ir arklį su visu vežimu.

Iki Anykščių nuvažiavome laimingai. Bet čia ligi tik nusileidome nuo skardies į upę, tuoj visi sudrikome. Per Šventąją tuomet statė didelį tiltą; jį dabar patys tos vietos bolševikai sugriovė. Dešimtimis arklių vežė medžiagą į tiltą, sienojus iš upės į miestą; važiuojančių buvo virtinių virtinės, o pravažiuoti laikinai padėtos grindys tik vieneriems ratams. Visi savo vežimais ūmai sugriuvę į pakalnę, nors mums šaukta kalne sustoti ir laukti eilės, dabar katras save gelbėdamas, kad mūs nesutraiškėtų sienojai, mes tuojau sudrikom, kaip tik skersomis atsistodami tiems vežimams. Ir kaip tik viso susinarpliojusio mazgo viduryje buvo net atgal arklį atgręžęs mūsų vadas — gervinas. Jis ūksėjo, arklį timsėjo, tik nei jis, nei jo arklys nebežinojo, kas čia dabar bedara, kurlink besisukti.

Man taip pabaiso visa ta kamšatis, jog nebeklausydamas motinos stabdymų, iššokau iš briko ir ėmiau katinu kopti į stačiausį smilčių kriaušį. Smėlys slinko žemyn, aš vis dėlto kopiau aukšty, kol išvydau, jog čia į tokį statumą joks vežimas su sienojais nebeužsigrūs.

Lermas, klegesys, keiksmas, pasistumdymai gal būtų ilgai nesibaigs, kad kareivių sargybos, nežinia, kuriam galui čia stovėjusios, nebūtų suėmę lengvų mūsų brikų ir nešte neišnešioję iš tos painiavos. Tada ir aš, bailės nustojęs, pasivijau savąją būdą ir įsirepečkinau.

Atėjo naktis, pasidarė vėsu, net šaltoka. Mums po marškomis buvo, kaip troboje. Miegojome, išsitiesę, kaip lovoje. Aš, mėgdamas visokias paslapybes, net pirkioje būdamas karsčiaus; tai dabar jaučiaus, kaip pasakoje. Tik ją visam laikui sugadino gimnaitė. Ji susirgo. Atsitiko mažas nešvarumas, ir mano būdos idilija pasibaigė. Manęs niekas nebeįvarė atgal į sutvarkytą būdą, nei šaltis, nei nuovargis, nei lėpimas miegu, nei motutės niuksėjimai, kuriai aš kliudžiau, ir ne juokais ėmė pykti. Nemokėjau pasakyti rimtos priežasties; jos ir nebuvo. Tačiau jokių būdų nebeprisiverčiau; tai buvo virš mano pajėgų. Tos man pagadintos idilijos aš jai per visą amžių nedovanojau, nors kuo gi ji buvo kalta, kad susirgo?

Buvau, tur būt, penktų, jei ne penkerių metų: Vyskupas mirė 1875 m., aš gimęs 1869 m. Tai viską pergerai atmenu, jau mokėjau domėtis. Mūsų laimei vyskupą radom namie, tik sergantį. Jis buvo jau senas; be to, dar sirgo inkstų paveldėta liga. Tačiau išgirdęs, jog atvyko iš labai tolimo krašto žmonės, ištroškę Dirmavonės sakramento, pasisakė rytoj ateisias mišijų laikyti ir dirmavoti.

Aš būčiau daugiau įsidėmėjęs Valančiaus, kad ne sodietiškas visų nervingumas ir gėdinga bailė einant pas patį vyskupą. O vyskupas buvo kunigas, kaip kunigas: senas, kuplus, plačiaburnis. Tik žiponas fioletinis, ir paskui jį sekė dar kitas kunigas, kapelionas, kurs jam tarnavo mišioms, imliojo ir dēliojo jam aukštą kepurę, kuri paspaudus išsikečia. Šita kepurė prarijo visą mano atidžią.

Geras senolis pirmiausia paglostė visus vaikelius, kurie jam ranką bučiavo, paskui pasisveikino su vyresniaisiais, gražiai pagyrė juos už rūpestingumą religijos dalykais ir nepatingėjimą tokią kelionę keliauti. Mane liepė trumpiau kirpti, kad plaukeliai už akių nelįstų ir jų negadintų, ir kantriai apdirma-vojo, mišias palaikęs.

Minkštą riebią vysk. Valančiaus ranką tebejaučiu prie žando ir kaktos; tebejaučiu, lyg tebetvinkčiotų užgautas skruostas, idant kantriai kentėčiau įžeidimus dėl Kristaus, dėl Jo tikybos. Nors nedrįsdamas tiesiai žiūrėti, jaučiau to gero senelio meilę ir didžia-

KO NETEKOME? KO MUMS TRŪSTA?

Toks klausimą keliamas Vokietijos Lietuvių Bendruomenės valdybos leidžiamame biuletenyje "Informacijos", 1975 m. vasario m. Nr. 1/2, Vasario 16-sios proga, rašinyje "30-toji Vasario 16 svetur". Ten rašoma:

"Praeitais metais paminėjome didžiojo mūsų tautos exodo trisdešimtmetį. Šiomet 30-tąjį kartą renkamės švęsti 57-tųjų Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metinių. Renkamės kiek kitojomis nuotaikomis, negu pirmaisiais pokario metais, kada tėvynės netekimo jausmas buvo vos pakeliamas. Bet ir šiandien jis dar nėra išblėsęs. Jei būtų išnykęs, tai Vasario 16 minėjimų salės būtų tuščios.

Kai kalbame apie tėvynės netekimą, tai, tur būt, tik nedaugelis pagalvojame, ko gi iš tikro netekome. Ar gražiausios pasaulyje gamtos? Ar mieliausių žmonių? O gal didelių turtų? Ko gi pagaliau neteko tas jaunimas, kuris Lietuvą mažai teprisimena ar iš viso nėra jos matęs, nes jau gimęs svetur? O vis tik daugeliui ir jaunų žmonių Lietuvos trūksta. Tik vieną kartą apsilankę, daugumas tuoj ją pamilsta.

Tur būt, teisingiausias bus atsakymas, kad netekome savų žmonių aplinkos. Ir mūsų jaunimui jos trūksta. Tiesa, jaunimas jau yra pusėtinai išilijęs į gyvenamo krašto aplinką, bet vis tik ji neatstoja savos tautos. Jis gali svetur gyventi, sąžiningai atlikdamas savo pareigas jį supančiai visuomenei, bet vargiai sutiks už ją aukotis ir mirti taip, kaip jaunieji mūsų savanoriai 1918-1920 arba partizanai 1944-52 aukojosi ir mirė už Lietuvos laisvę. Vadinasi, ir mūsų jaunimas nėra visa savo širdimi suaugęs su gyvenamu kraštu. Jis yra netekęs galimybės gyventi savo tautoje, jai dirbti ir aukotis. Ir tas netekimas nėra toks menkas, kaip iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti ir kaip kam atrodo.

Svetur gyvename daugelis dar geriau, negu Lietuvoje gyvenome. Esame viskuo aprūpinti. Iš savo pajamų kai kurie galime ne tik patys gražiai pragyventi, bet dar ir Lietuvoje palikusiems padėti. Tai ko gi mums trūksta? Šį klausimą dailinai jau atsakėme: mums trūksta to, ko netekome išvykdamis svetur — savų žmonių aplinkos.

KELIONĖ PAS VYSKUPĄ...

vaus, tapęs kaimieriniu vardu: Juozapas Jonas.

Sesers lakstė po miestą. Mačiosios, ak tu jejėm, kokią didelę upę. Tik nežinojo, kaip ji vadinasi. Kažkas įsmuko, bežioplandamas, į atvirą rinštoko skylę. Daug ko prityrė, tai daug buvo juokų ir pasakų. Man teliko atmintyje plento balti akmens, balti telegrafo "buteliukai", rudos kašarkos, apsodintos glaustašakiais tapoliais, ir tiek. —

RADIO LIBERTY TRANSLIACIJOS Į LIETUVĄ

Nuo š. m. sausio 4 d. buvo pradėtos kartą per savaitę lietuvių kalba transliacijos iš Radio Liberty Miunchene, Europoje.

Nuo kovo 2 d. lietuvių kalba programos transliuojamos į Lietuvą kasdien. Pusvalandį trunkančios programos kartojamos taip, kad bendras lietuvių kalba pranešimų laikas užima 9 valandas kasdien. Šalia naujienų, pasaulio spaudos apžvalgos ir einamųjų įvykių analizės, reguliariai pateikiama žinių iš lietuvių gyvenimo tėvynėje ir išeivijoje. Ypatingas dėmesys manoma kreipti į Vakaruose gyvenančios jaunesnės lietuvių kartos veiklą ir pažiūras.

"Jaunimas kalba jaunimui" programa duos progos tik ką atvykusiems iš Lietuvos painformuoti ten likusius tautiečius apie gyvenimą demokratinuose kraštuose.

Jaunesnės kartos lietuvių rašytojų kūrinii bus duodama serijoje "Užrekorduoti autoriai". Okupuotoje Lietuvoje gimę ir užaugę bei mokslus išėję autoriai turės progos be cenzūros ir kitų varžymų pasirodyti su savo kūryba.

Du kartus per savaitę bus duodama dokumentų bei laikraščių ištraukos, ten spausdinamų nelegaliai ir slaptai platinamų (Pagarsėjusių rusiškai vardu "Samizdat"). Čia įeis ir "Lietuvos Katikų Kronika", leidžiama nuo 1972 m.

Programosje bus minimos svarbesnės lietuvių sukaktys, okupanto dabar draudžiamos arba suklautojamos, vardu "Taip buvo seniau".

Kitos programos dalys lies lietuvių spaudą laisvajame pasaulyje, nagrinės tautybių problemas Sovietų Sąjungoj, svarstys juridinius klausimus ir žmogaus teises, ypatingai svarbius lietuviams, o taip pat Lietuvos moters problemas.

Radio Liberty lietuvių sk. redaktorium yra Juozas B. Laučka; jo bendradarbiai: Kajetonas Čeginskas (iš Švedijos), Abrahamas Levinas, neseniai buvęs Lietuvoj valst. radijo bendradarbis, Aleksandras Kacas, neseniai iš Lietuvos išvykęs žurnalistas; į bendradarbių redaktorių tarpą priimta neseniai iš Lietuvos išvykusi literatūros kritikė Aušra M. Sluckaitė-Jurašienė, o neetatiniu bendradarbiu — prieš kelis mėnesius atvykęs iš Lietuvos aktorius režisierius Jonas Jurašas. (Iš Eltos pranešimo).

"LEGENDŲ IR PASAKŲ PASAULYJE"

"Ateistinis muziejus" Vilniuje — Šv. Kazimiero bažnyčia — panaudojamas ir meno parodoms, jeigu paveikslai tinka ateistinei propagandai. Neseniai ten vyko V. Jurkūno, dailininko komunisto, grafikos darbų Donelaičio, Poškos, Žemaitės, Cvirkos veikalams paroda. Po to buvo pirmoji Dailės Instituto studentų antireliginių kūrinių paroda. Tai vis daugiau ar mažiau turėjusios ką nors bendro su "ateizmu" parodos. Bet kaip paskutiniu metu ten pateko dail. K. Šimonio kūriniai, pavadinti "Legendų ir pasakų pasaulyje", sunku atsakyti. Nebent mintimi, kad bet kokią ateizmą jau laikas padėti į šurpiųjų legendų ir pasakų apie pakaruoklius pasaulį. Gi dailininkuo Šimonio idealistiniams kūriniams gal ir vieta šventykloje.

URAGANŲ VARDŲ PARINKIME NEBEBUS DISKRIMINACIJOS

Ameriką nusiaučiantieji uraganai iki šiol būdavo vadinami moterų vardais. Kai kurios moterys, ir čia pajutę diskriminaciją, dėl to ėmė protestuoti.

Iš kur kilo paprotys uraganus vadinti moterų vardais? Australijos oro biuras audras vardais pradėjo vadinti XIX amžiuje. Pirmiausia audroms buvo duodami nemėgiamų politikų, pasakui jų žmonių vardai. Dabar uraganus vyrų ir moterų vardais vėl imsi vadinti ta pati Australija, duodama pavyzdį ir kitiems kraštams laikytis tikros vyrų-moterų lygybės.

Kadangi vardai parenkami abėcėlės tvarka iš eilės, ir vėl nebus išvengta visiškos lygybės, nes pavyzdžiui, Adomas praeis pro Victorville ir išsikvėps, nunešęs seną šuns būdą, o Anna-Bella nušluos iki pamatų visą Markso miestą ir pridarys nuostolių už bilijonus, griuvėsiuose palaidodama šimtus žmonių aukų, jų tarpe ir meteorologijos biuro vedėją. Ir ką tu su moterim!

PADEKITE VIENĄ CENTĄ Į BANKĄ IR PALAUKITE 1000 METŲ

Kas iš to išaugs? Vienas centas iš 4% po 1000 metų išaugs į 1000 trilijonų. Taip apskaičiavo tūlas Jonathan Holden 1913 metais ir atidarė 186 sąskaitas, kiekvienai sąskaitai numatęs patikėtinių tarybą. Pinigai galės būti išimti vieni po 500 metų, kiti po 1000.

1956 m. Federalinių mokesčių tarnyba pradėjo Holdeną atakuoti, bet teismuose jis bylą laimėjo, ir pinigai vėl ramiai guli bankuose ir auga. Pats Holdenas mirė 1967 m.

ČIURLIONIO SUKAKTIES KONKURSAS

Amerikos Lie. Vargonininkų S-ga, atžymėdama M. K. Čiurlionio gimimo 100 metų sukaktį, skelbia konkursą:

1. Sukurti fortepijonui kūrinį. Tai gali būti sonata, siuita, preliudai, fūgos ar kt.
2. Kūrinys turi būti ne trumpesnis kaip 15 minučių.
3. Skiriamos 3 premijos: I — \$750; II — \$500; III — \$300. —
4. Kūriniams įvertinti bus sudaryta komisija, kuri bus paskelbta spaudoje.
5. Terminas: M. K. Čiurlionio gimtadienis — š. m. rugsėjo 22 d. Iki to laiko kūrinius prisiųsti adresu: M. K. Čiurlionio Konkursas, c/o Kultūros Židinys, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207.

7. Pasirašoma slapyvardžiu. Atsk. voke, ant kurio užrašoma slapyvardis, įrašyti vardą, pavardę, adresą, telefoną. Atidaryti bus tik premijuotieji vokai, kiti — sudeginti (tad pažymėti, kokių adresu grąžinti nepremijuotus darbus).

Premijos mecenatas — dr. Jonas Lenkaitis, Patrijos leidyklos sav., buv. Vilniaus filharmonijos direktorius, Vilniaus operos organizatorius, lietuviškos kultūros puoselėtojas, rėmęs muziką ir skyręs dvi stipendijas instrumentalistams studijuoti.

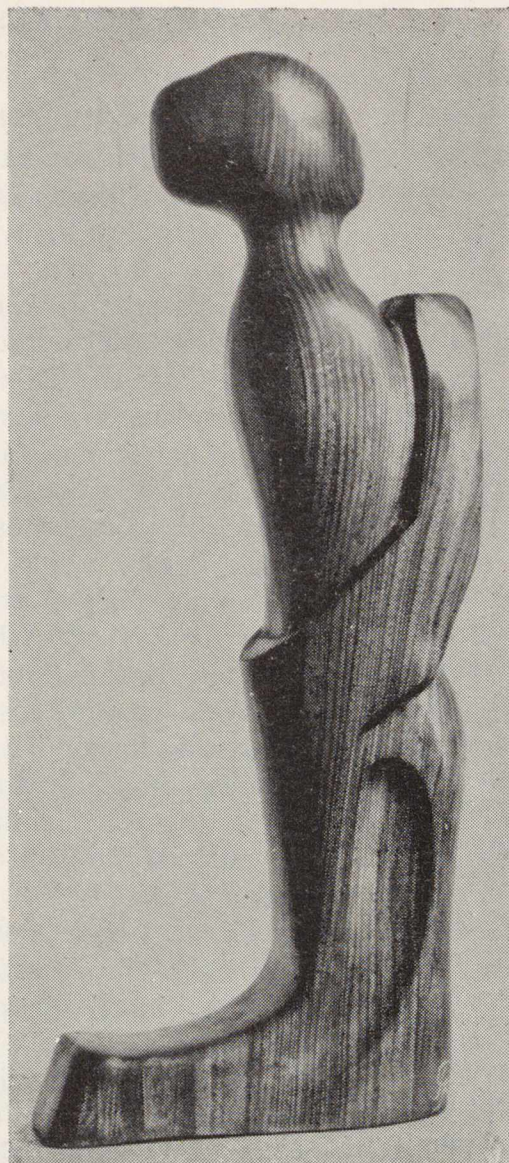

Aleksandra Kašubienė

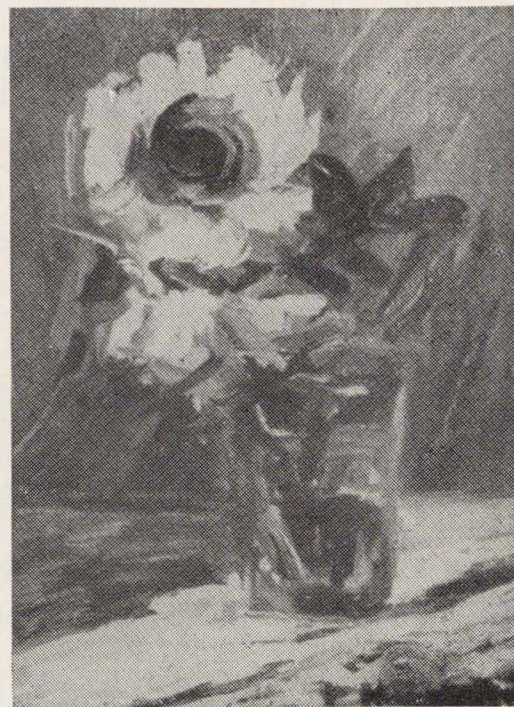
DEKORTYVINĖ LENTA
Mozaika

Decorative Board, Mosaic

Alfonsas Dargis
RUDUO / AUTUMN
Spalvota grafika
Colored graphic

P. Gasparonis Permaldavimo arija
The Aria of Entreaty

Gėlės
Flowers

P. Kiaulėnas

LIETUVIŲ DIENOS, 1975, KOVAS

MENO DIENOS

Tokiuo vardu paruoštas dailės — tapybos, grafikos ir skulptūros — albumas yra numatomas išleisti šį rudenį; jis apims kelias dešimtis išeivijos dailininkų, kurie bendradarbiavo "Lietuvių Dienų" žurnale. Bus tokio formato, kaip LD žurnalas ir turės iki 100 psl.

Paminėti mūsų didžiojo dailininko ir muziko M. K. Čiurlionio 100 metų nuo gimimo sukakčiai, albumas bus dedikuotas sukaktuvininkui ir jo pirmuose puslapiuose bus spausdinama keliolika Čiurlionio kūrinių foto nuotraukų.

12 ir 13 puslapiuose skaitytojas mato keletą iliustracijų iš minėto albumo "Memo Dienes".

Dailininkas Vytautas K. Jonynas
prie savo darbo skulptūrų
Artist V. K. Jonynas
and his sculptures

VI. Vaitiekūnas

Lietuvos tragedija, triptikas, aliejus

1. Paskutinis partizanas
2. Pilėnai
3. Kalanta

Lithuania's Tragedy
Oil

1. The Last Partizan.
2. The self-sacrifice of Pilėnai Dwellers and Defenders.
3. Self-immolation of Kalanta.

KNYGOS IR AUTORIAI

Devintame šio nr. puslapyje skaitytojas rado pluoštą Kazio Inčiūros poezijos, parinktos iš įvairių jo gyvenimo metų.

Tai gestas vietoje eulogijos.

Pernai metų gale, lapkričio 30 d., mirė **Kazys Inčiūra**, vienas ryškiųjų "II-jų Vainikų kartos poetų, kuris, likęs Lietuvoje, negalėjo "aklimatizuotis" po antrosios komunistų okupacijos, kuri laiką buvo išbrauktas iš kūrybinių horizontų (nežinia, įkalintas ar ištremtas), bet ir vėliau, po neva "atlydžio" ilgai buvo pabakstomas spaudoje už neįsijungimą į komunistinę statybą. Tik paskutiniaisiais metais vienu kitu nekaltu elėraščių pasiskardendamas čia periodikoje, čia metiniame poezijos almanache rodė skaudžius vegetacijos ženklus. Nebuvo priimtas nė į dvi "tarybinių rašytojų" almanacho laidas.

K. Inčiūra, gimęs 1906 m., Vidugirių vkm., Panevėžio apskr., gimnaziją baigęs Panevėžyje, poezijos raštais pradėjo reikštis labai anksti: jau 1928 m. išleido pirmą poezijos rinkinį "Su jaunyste". Vėliau rašė apysakas, dramas, romanus, sukūrė keletą libretų operoms. (Trys talismanai, Gražina...). Lan-kydamas universitetą, taip pat studijavo teatro meną, ypač pagarsėjo kaip Kauno valst. radijofono pranešėjas.

Kaip poezijoje, taip ir gyvenime K. Inčiūra buvo kupinas entuziazmo, jaunystės ūpo, nuoširdaus optimizmo... Kaip romantiškas meilės dainius, karštos patriotikos kūrėjas, K. Inčiūra greit iškilo į populiariųjų savo kartos rašytojų priekį. Doc. J. Tumas, susipažinęs su jo scenos veikalais (dar rankraščiuose) vaižgantiškai apskelbė Inčiūrą ryškiausiu tuolaikinės liet. literatūros neoromantiku.

Ir tikrai, meilė ir romantika liejosi per kraštus, — ar tai būtų poema (rašyta kartu su B. Buivydaite, spausta "Židiny"), ar gausūs eilėraščiai, ar pasakojimai apie čigonų taborą...

Jo drama "Savanorio duktė" arba "Pasiilgę Aušros Vartų", dar iš rankraščio, apėjo daugelį Lietuvos scenų. Apysakų rinkinys "Fatima burtininkė" (1929) rado didžiulį atgarsį jaunųjų skaitytojų širdyse, o autorius susilaukė daugybės laiškų (ypač naujiena ten buvo fikcinė novelė apie Ijolę Rymaitę, tariamą aktorės Onos Rymaitės dukterį). Drąsus autoriaus bandymas buvo romanas "Ant ežerėlio rymojau" (kaip ir preliudas į lietuviško romano populiarumo gimimą). 1931 m. išėjo apysakų rinkinys "Mylinčios moterys", o 1937 — "Obelys žydi".

Lietuvis savo tautoje, valstybėje, bendruomenėje

Tokiu pavadinimu neseniai išėjo iš spaudos knyga, kurios autorius Stasys Barzdukas, žinomas lituanistas, visuomenininkas, palikęs gilius pėdsakus Bendruomenės organizaciniame darbe. Knygos atsiradimą paskatino reikalas ugdyti išeivijos jaunimą tautinio sąmoningumo bei subrendimo dvasioje, nes prel. M. Krupavičiaus žodžiais, lietuvybė tai nėra tik skaitymas ir rašymas lietuviškai. Svarbiausia ir reikalingiausia lietuviška dvasia.

Kaip pats pavadinimas rodo, knyga suskirstyta į tris pagrindinius skyrius; skyriai padalinti skyreliais ir poskyriais. Pažvelgęs į turinį, lengvai gali susirasti medžiagą rūpmu klausimu.

I-mame skyriuje "Lietuvis savo tautoje" paliečiamas lietuvių iškūrimas prie Baltijos ir Nemuno seniausiais laikais. Gausiai duodama krašto geografinių žinių; suminimi didesnieji miestai ir duodamos apie juos reikšmingesnės žinios. Aprašomi tautiniai ir religiniai krašto paminklai: piliakalniai, pilys senos bažnyčios ir kiti istorinės reikšmės pastatai. Ypatingas dėmesys skiriamas lietuvių kalbai, kuri priskiriama prie seniausiųjų kalbų grupės; jos tarmės ir bendrinės kalbos sudarymas. Suminimi žymesnieji mūsų kalbininkai. Aprašomi tautos senieji papročiai, religijos, tautosaka, simboliniai ženklai, šventės ir maldos.

II-me skyriuje "Lietuvis savo valstybėje" kalbama apie lietuvių tautos istorinį likimą, pradedant Lietuvos vienytoju Mindaugu; apie teisinius valstybės pamatus ir Lietuvos Statuto paruošimą. Analizuojant aukštąjį mokslą, suminimos u-

~~~~~

Paskutiniaisiais nepriklausomybės metais autorius iškilo su istoriniu - biografiniu - patriotiniu veikalu "Vincas Kudirka", kuris kaulu gerklėje strigo ir vieniems (naciams) ir kitiems (bolševikams) Lietuvos okupantams. Tai buvo superpatriotinė bomba scenoje, ir ją uždraudė vaidinti ir vieni, ir kiti.

Antrosios rusų okupacijos metais K. Inčiūra vėl bandė savo jėgas scenoje: inscenizavo "Žemaitę", žiurovų šilai priimtą, bet partiniams nepakankamai "liaudišką". Ilgai rengto, taisyto, derinto paskutinio savo veikalo "Gulbės giesmė" K. Inčiūra scenoje, deja, nebeišvydo, jos premjerą įvyko po autoriaus mirties.

universitetinio tipo XVI š. institucijos iki nepriklausomos Lietuvos saulėleidžio. Iškeliamas valstybėje vadovaujančio sluoksnio bajorijos ištižimas ir tautinės savivarbos praradimas, privedęs prie valstybės žlugimo. Suminima eilė žymesniųjų tautos veikėjų, žadinusių tautoje sąmonę ir grūdusių kelius į nepriklausomybės atstatymą. Iškeliamas lietuvių tautos kūrybinis pasireiškimas, jai tvarkant savo nuožiūra valstybinį gyvenimą. Pagaliau suminimos partizanų kovos, aukos bolševikų okupacijoje ir institucijos, besirūpinančios Lietuvos laisve ir kitais gyvybiniais reikalais laisvajame pasaulyje.

III-čiame skyriuje "Lietuvis savo bendruomenėje" kalbama apie lietuvių išeiviją, jos organizacijas ir vaidmenį; Draugijos Užsienio Lietuviams Remti reikšmę Nepriklausomoje Lietuvoje ir jos ryšius su pasauly išsisklaidžiusiais lietuviiais; Pasaulio Lietuvių Sąjungą, įsteigtą 1935 m. Pagaliau prieinama prie Pasaulio Lietuvių Bendruomenės sudarymo ir Lietuvių Chartos paskelbimo. Paaiškinama, kuo bendruomenės skiriasi nuo draugijos. Pabrėžiamas Bendruomenės visuotinumas ir tikslai: lietuvybė ir Lietuvos laisvė. Suminimos Lietuvių Bendruomenės darbo sritys ir viso pasaulio LB kraštų veikėjai ir jų veikla. Akcentuojama jaunimo vaidmuo ir organizacijos.

Knyga parašyta sklandžiai, gyvai, vaizdingai, lengvai suprantama kalba bei stilium. Autorius, rašydamas šį darbą, panaudojo daug veikalų (jie išvardinti knygos 10 psl.), sistingai sudėstydamas bei įterpdamas į atitinkamus skyrius.

Korektūros klaidų nedaug. Sverbesnės, mano pastebėtos: Vydūno mirimo metai: 1963, turi būti — 1953; kalbant apie lietuviškąją švietimą JAV, sakoma: 1968 veikė 44 mokyklos su 3223 mokiniais, turėtų būti: 1967, 1969 — 44 mokyklos su 3217 mokinių, turi būti 1968, 1969 — 42 mokyklos su 3025 mokiniais. (212 psl.)

Knyga gausiai iliustruota. Ji yra didelis įnašas į lituanistinio švietimo darbą. Šios knygos išleidimas daug palengvins lituanistinių mokyklų mokytojams ir mokiniams, susipažįstant su visuomenės mokslo ir tautinio auklėjimo pagrindais, nes nereikės laiko gaišinti, ieškant reikalingų žinių įvairiuose veikaluose, kurie ne visur ir ne visada prieinami.

Knygos dėstymo metodas yra labai pavyzdingas. Po teksto duodami klausimai ir žinioms pagilinti me-

džiaga, paimta iš įvairių autorių raštų, nurodant jų pavardes. Knygos gale pridėti visuomeninių terminų paaiškinimai, apimant 15 psl. Knyga buvo peržiūrėta JAV Švietimo Tarybos komisijos, į kurią įėjo: V. Liulevičius, S. Rudys ir A. Šaulytė. Jei kas ieškotų knygos tobulumo, į tai geriausia atsako pats autorius: tobulybei ribų nėra (9 psl.).

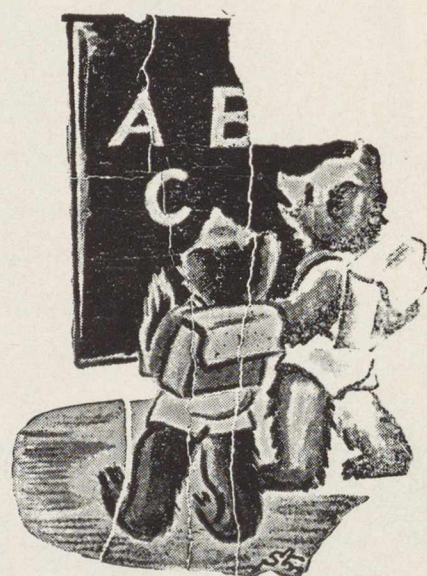
Iš J. Kavaliūno, Šv. Tarybos pirmininko, įdėto šioje knygoje žodžio galima spręsti, kad šios knygos paskirtis — vadovėlis tautiniam bei visuomeniniam ugdymui lituanistinėse mokyklose. Tačiau iš jo tolimesnio žodžio matome, kad knygai skiriama daug platesnė reikšmė, būtent, ji panaudotina organizacijų ir studijų savaičių ar stovyklų svastyboms, šeimoms, taip pat visiems, kuriems rūpi mūsų tautos, valstybės ir bendruomenės reikalai.

Ignas Medžiukas

Stasys Barzdukas, **Lietuvis savo tautoje, valstybėje, bendruomenėje**. Mintys tautiniam ir visuomeniniam ugdymui bei ugdymuisi. JAV LB švietimo Tarybos leid. 1973. Leidimą parėmė Lietuvių Fondas. 258 p. Iliustruota. Kiet. virš. Kaina \$6.00.

~~~~~
Vytės Nemunėlio

Meškiukas Rudnosiukas

su spalvotomis V. Stančikaitės

ilustracijomis.

Kaina \$3.00

Šią ir kitų knygų jaunimui galite gauti "Lietuvių Dienų" leidykloje: 4364 Sunset Blvd., Hollywood, CA 90029

Mūsų knygyne taip pat galite gauti

lengvosios muzikos

šokių, maršų, chorų dainų,

atskirų solistų

PLOKŠTELIŲ.

Solistės Vincės Jonuškaitės-Zaunienės-Leskaitienės, buv. Lietuvos Valsaybinės Operos primadonos ir visuomenės veikėjos Los Angeles mieste pagerbimo programoje, kurį surengė Moterų Federacijos Klubas, vadovaujamas K. Matijošaitienės, tarp kito ko, buvo dvi paskaitos: komp. Giedros Gudauskienės — apie Jonuškaitės dainininkės muzikinę karjerą ir Elenos Tumienės — apie visuomeninę veiklą; visuomeninės veiklos vaizdas nebūtų pilnas be žvilgsnio į jubiliatės darbą Moterų Federacijoje; čia spausdiname M. F. c. valdybos pirmininkės I. Banaitienės sveikinimą, plačiai nušviečiantį veiklą ir nuopelnus, kai V. Leskaitienė gyveno New Yorke ir buvo Federacijos centro pirmininkė (Raštą perskaitė p. Ulėnienė, buv. ilgametė p. Leskaitienės sekretorė M. F. Klubų centre.). Red.

Atviras laiškas

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos Garbės Pirmininkei

PONIA VINCEI JONUŠKAITEI-LESKAITIENEI

Brangi Ponia Leskaitiene,

Kai Los Angeles Lietuvių Moterų Klubu narės ir jų svečiai rinksis pagerbti ir išryškinti Jus kaip dainos menininkę ir iškilią visuomenininkę, žinokite, kad mes Lietuvių Moterų Klubų Federacijos valdybos narės mintimis būsimės šio atmintino pobūvio dalyvėmis.

Vyresnės kartos lietuviams yra žinoma, kad Nepriklausomos Lietuvos teatras, vokalinis menas yra neišvengiamai sugludę su Vincės Jonuškaitės vardu, kad Jūs esate toji, lietuvių liaudies dainos grožį pagarsinusi už Lietuvos sienų, kitataučių scenose. Už visa tai reiškiam Jums pagarbą ir padėką.

Atplėšta nuo savo gimtojo krašto Jūs, brangi Ponia Vince, drąsiai liudijote laisvajam pasauliui lietuvių tautos skriaudą. Nelemtose išeivijoje supratote Apvaizdos skirtą misiją — nenuilstamai kovoti už Lietuvos teisę būti laisva, puoselėti Lietuvos kultūrą savųjų ir kitataučių tarpe. Jums visada buvo aišku, kad išgelbėję savo gyvybes nuo Sibiro lėtos ir skausmingos mirties, turime jį pareigą už tai atsilyginti, ir Jūs, Ponia Vince, tai padarėte su kaupu.

Dar Vokietijos stovyklose Jūs pradėjote organizuoti lietuves moteris ir esate viena iš Pabaltijo Moterų Tarybos ir Lietuvių Moterų Klubų Federacijos steigėjų. Nuo 1935 iki 1963 metų būdama New Yorko Klubu pirmininke, nepaprastai gyvai reiškėtės kultūriniame gyvenime. Tarp 1953 ir 1961 metų New Yorke kiekvienais metais vyko Tarptautinės Moterų Parodos, kur Jūsų pastangomis buvo organizuojami lietuvių tautodailės paviljonai, labiausiai lankomi ir mėgiami svetimtaučių. Tai buvo labai reikšmingas Lietuvos garsinimas. Lankytojai buvo vaišinami tradicinėmis lietuviškomis vaišėmis ir apdalinami literatūra, supažindinančia su okupuotos Lietuvos būkle. Lietuviški paviljonai buvo skoningiausiai įrengti, turtingiausi gintaro iš-

dirbiniais, medžio drožiniais, rankdarbiais. Prisimename, brangi Ponia Vince, Jūsų kultūrinės popietės, sėkmingas meno parodas, įvairius minėjimus. New Yorko moterų klubas buvo taip tampriai rišamas su Jūsų vardu, kad kartais buvo vadinamas tiesiog Leskaitienės klubu!

Mūsų organizacijoje yra labai įvertintas ir branginamas 1966-72 metų laikotarpis, priklausęs Jūsų pirmininkavimo Lietuvių Moterų Federacijos kadencijai. Tuo metu Jūsų atstovavimas lietuvių moterims General Federation of Women's Clubs metinėse konvencijose ir ten Jūsų pasakytos kalbos, paliko gilų įspūdį lietuvių ir kitataučių atminime. Šių Jūsų pasakytų kalbų tekstai sudaro svarią medžiagą Lietuvos laisvinimo bylai. Kiekviena reikalinga proga Jūs sumaniai Lietuvių Moterų Federacijos vardu pareikšdavote protestą Sovietinei prispaudai Lietuvoje. Jūsų redaguotų protestų memorandumai mūsų or-

ganizacijos bylose išliks kaip reikšmingi dokumentai, parodantieji lietuvių moterų organizuotą kovą už savo tautos laisvę.

Daugelio atmintyje tebėra Jūsų aštri kova su Sovietų delegacijos prie Jungtinių Tautų nare Leokadija Deržinskaite-Piliušenko, kuri 1967 metais prisistačiusi kaip "Tarybų Lietuvos Užsienių Reikalų ministerė ir Tarybų Lietuvos reprezentatorė", vienoje Jungtinių Tautų sesijoje begėdiškai šmeižė Nepriklausomą Lietuvą ir gyrė Sovietų nuopelnus dabartinei Lietuvai. Tada Jūs, Ponia Vince, skubiai paruošėte taiklų memorandumą, kuriuo įrodėte Leokadijos Piliušenkos melą, priminėte lietuvių masines deportacijas į Sibirą, žudynes, kankinimus ir pareiškėte griežtą protestą Sovietų delegacijos atstovės melagingiems pareiškimams. Šį memorandumą išsiuntinėjote Jungtinių Tautų Misijoms, Ambasadoriams. Tuo metu buvusi Amerikos Jungtinių Valstybių ambasadorė Jungtinėse Tautose Patricia Robert Harris, atsižvelgdama į Jūsų memorandumą, Jungtinių Tautų sesijoje viešai pareiškė, kad Sovietų delegatė Leokadija Piliušenko neturi teisės kalbėti Lietuvos vardu, nes ji yra ne Lietuvos, bet Sovietų Sąjungos atstovė; Sovietų Sąjunga smurtu ir prievarta prisijungė Lietuvą, ir Jungtinės Amerikos Valstybės nepripažįsta Sovietų okupacijos Lietuvoje. Šis Amerikos ambasadorės pareiškimas buvo nepaprastu lietu-

viams laimėjimu.

Kai Sovietai šventė 50-ties metų bolševikų revoliucijos sukaktį, Jūs, Ponia Vince, suredagavote dar vieną reikšmingą memorandumą, kurį pavadinote "Lapkričio Septintoji ir Moteris". Šiame memorandume patiekėte visą eilę dokumentuotų parodymų apie bolševikų revoliucijos žalą šeimai, tautoms, civilizacijai, pacitavote Sibiro kankinių liudytojus, Markso teorijos sekėjų žiaurumus, žudymus, tautų genocidą. Šią bolševiknę sukaktį paskelbėte gedulo diena.

Sunku keliuose puslapiuose suminėti, Jūsų, Ponia Vince, žygius ir laimėjimus Lietuvos laisvinimo bylai. Juos reikia išleisti atskiru leidiniu.

Baigdama, reiškiu gilią pagarbą Jums, Ponia Vince, ir visų lietuvių moterų padėką už Jūsų kovą dėl Lietuvos išlaisvinimo, už išpareigojimus lietuvių. Jūsų vardas visiems laikams švytės lietuviškos veiklos perspektyvoje.

Ta pačia proga Lietuvių Moterų Klubų Federacijos valdyba sveikina Jus vardinių ir gimtadienio proga. Visos linkime Jums stiprybės, geros nuotaikos ir nuolatinės Visagalio globos.

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos vardu —

reiškiu gilią pagarbą

Irena Banaitienė
pirmininkė

1975, vasario 2 d.

Lietuvių Moterų Klubų Federacijos ir Liet. Katalikų Moterų organizacijų Sąjungos 60 metų sukakties nuo pirmo lietuvių moterų suvažiavimo Kaune 1907 m. minėjimo 1967 New Yorke dalyvės. Iš kairės — sėdi: A. Šlepetytė-Janavičienė, Vincė Jonuškaitė-Leskaitienė, LMKF pirm., M. Galdikienė, LKMOS pirm.; stovi: I. Banaitienė, M. Kregždienė, M. Lušienė, M. Noreikienė, G. Žilionienė, J. Vytuvienė, M. Ulėnienė, V. Čečetienė, V. Šileikienė, Radzevičienė.

● Mrs. V. Jonuškaitė-Leskaitienė, seated, center, Chairman of the Federation of Lith. Women's Clubs, 1967.

Lietuvos Nepriklausomybės minėjimas Argentinoje, Liet. parapijos salėj. Berisso "Mindaugo" dr-jos jaunieji Pumpurėliai šokia tautinius šokius.

● Lithuanian Independence Day, Feb. 16th, was celebrated in Argentina with a meeting and program of entertainment.

Foto A. Kištukas

Clevelando Vasario 16 mincjimo programoje kalbėjo miesto meras R. Perk. Kairėje: kl. kun. B. Ivanauskas, deš.: inž. R. Kudukis. Minėjimo dalyvių pirmosios eilės: iš deš.: LB apyl. pirm. Malskis, J. Bublienė, meras R. Perk, inž. R. Kudukis ir kt. Foto V. Bacevičius

● Among the guests at a Lithuanian Independence Day reception in Cleveland, Ohio, was the City's mayor, R. Perk, center, who spoke on the occasion.

Vasario 16-sios minėjimas Baltimorėje Lietuvių svetainės salėj. Iš k.: Dr. E. Armanienė, Liet. org-jų tarybos pirm., Simas Kudirka, J. Šilgalis — LB Balt. apyl. pirm., poetas Nadas Rastenis, kun. K. Pugevičius.

Foto V. Bucevičius

● February 16th ceremonies in Baltimore, Md., Lithuanian Hall: Dr. E. Armanas, Council of Lith. Organizations President, Simas Kudirka, poet N Rastenis, Rev. K. Pugevičius.

Baltimorės Karaliaus Mindaugo šeštadieninės Lit. mokyklos mokinių pasirodymas meninėje Vasario 16 -sios minėjimo dalyje.. Dešinėje mokykl. ved. K. Česonienė.

● Baltimore's Saturday School youngsters appear at Lithuanian Independence Day commemoration, with their teacher Mrs. K. Česonis.

Foto V. Bucevičius

Los Angeles Alto surengto Vasario 16 minėjimo atidarymo metu giedamas Amerikos himnas (sol. J. Čekanauskienė), toliau stovi V. Čekanauskas, pirm., ir vėliavų garbės sargyba. — Apačioj: Skautai, suvaidinę istorinį montažą.

Foto L. Kantas

● Scenes from February 16th commemoration in Los Angeles, Calif.

VEIDAI IR VAIZDAI

(Faces & Places)

Vasario 16 minėjime Detroite kultūriniam Centre JAV konrsm. iš Washingtono Narvin L. Esch šnekasi su lietuvaitėmis. Iš k.: Vilija Baukytė, Rita Matviekaitė, kongrm. N. L. Esch, Rusnė Baltrušytė, Karolė Veselkaitė.

Foto K. Sragauskas

● Lithuanian Independence Day observation in Detroit was attended by Congressman Narvin L. Esch from Washington.

Apreiškimo par. bažnyčioj, Brooklyn, N. Y., koncelebracinės mišios laikomos Vasario 16 minėjimo programoje. Celebруoja kun. Pr. Raugas, koncelebrantai kun. A. Račkauskas, ir kun. K. Pugevičius, pasakęs pamokslą.

Photo Charles Binkins

● At the Annunciation Lith. Catholic parish in Brooklyn, N. Y., religious ceremonies were held for observing the Lithuanian Independence Day.

Dr. Rita Deveikytė kalba Maracay Vasario 16-sios minėjime, kuris buvo surengtas Gavorskių daugiaaukščio pastato-edif. central didžiojoje salėje. Dešinėje St. Jankauskas.

Vasario 16-tąją paminėjo kelios radijo stotys, kurioms programas parengė V. Venckus; Inž. A. Paulausko iniciatyva jaunimas paruošė dar kelias programas, kurias transliavo dar pora stočių, siekiančių Kolumbijos valst. sritis.

● The main event of February 16th commemoration in Venezuela took place at the premises of the Gavorskiai in Maracay. The speaker of the occasion was Dr. R. Deveikis.

Vasario 16-sios priėmimo New Yorke svečių dalis ir šeimininkai — Lietuvos konsulato nariai.

Iš kairės: Barbados gen. kons. G. C. Springer, Pasaulio Latvių s-gos pirm. Uldis Grava, H. Hoffman, Estijos atstovas gen. kons. E. Jackson su ponia, Vliko pirm. J. K. Valiūnas, Panamos gen. kons. amb. J. A. Stagg, Kinijos gen. kons. amb. K. C. Shah, ponia Stagg, Urugvajaus gen. kons. H. Goyen, Lietuvos gen. kons. A. Simutis su ponia, R. Budrienė, Estijos kons. A. Linkhorst; sėdi: iš kairės II — Haiti vicekons. Roger Ravix, Lietuvos gen. konsulo sekr. L. Stanulytė, BATU-NO pirm. K. Miklas ir paskutinėje eilėje — M. Virbickienė.

Foto Ch. Binkins

● A reception on Lithuanian Independence Day, February 16th, in New York, was attended by the Consul-General of China, consular officials of Panama, Uruguay and the Baltic States.

LIETUVIŲ DIENOS LITHUANIAN DAYS

MARCH

1975

A delegation of the American Lithuanian Council and members of the Joint Baltic American Committee who attended Lithuanian Independence Day observation in the House of Representatives on March 13th. It was initiated by congressman Daniel J. Flood (Pa.), sixth from left; and also attended by Speaker Carl Alberts and House Chaplain Rev. E. Latch, 3rd f. l.

From left to right: Louise Eureka, E. Šumanas, Rev. Edward Latch, Rev. Vladas Karaveckas, Carl Albert, Daniel J. Flood, Eufrozina Mikužytė, Teodora Kuzienė.

● Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija, dalyvavusi Washingtone Vasario 16-tos minėjime Atstovų Rūmuose. (Alto inf.)

STATE DEPARTMENT TO THE LITHUANIAN LEGATION

A Collection of messages that the U. S. State Department has been sending for a number of years to the Lithuanian Charge D'Affaires in Washington on the occasion of Lithuania Freedom Day, February 16, would make interesting reading by the disclosure of subtle change of shadings in the emphasis of the official American policy toward Lithuania and her neighbors on the Baltic.

On June 15, 1940, Soviet troops over-ran the independent republic of Lithuania, established February 16, 1918, and on July 23, 1940, the Under-secretary of State of the United States in the Democratic Roosevelt administration, declared in an official statement; expressing the concern of the President too:

"During these past few days the devious processes whereunder the political independence and the territorial integrity of the three small Baltic republics — Estonia, Latvia and Lithuania — were to be deliberately annihilated by one of their

more powerful neighbors, have been rapidly drawing to their conclusion."

This conclusion evolved into the admission of a Soviet-created Lithuanian Socialist Soviet Republic into the Soviet Union by the Supreme Soviet of this Union on August 3, 1940.

To this date the United States Government has not recognized this conclusion, which Welles characterized as... "predatory activities carried out by force or the threat of force".

Each year the United States Secretary of State has sent a message to the Charge D'Affaires of Lithuania in Washington expressing the sentiments of the American people.

For instance, John Foster Dulles of the Republican Administration in 1953 stated:

"In refusing to recognize the incorporation of the Baltic States into the Soviet Union, the Govern-

ment of the United States has expressed the conviction of the American people that justice and law must govern the relations between nations, great and small."

This year, Secretary of State Henry A. Kissinger sent the following message to the Lithuanian Charge D'Affaires J. Kajeckas:

"I am pleased to extend to you and the Lithuanian people greetings and best wishes on behalf of the Government and the people of the United States on the occasion of the Fifty-seventh anniversary of the proclamation of Lithuanian independence.

"Our Nation has long benefited from the contribution of its many talented citizens of Lithuanian background.

"We are, therefore, especially aware of the continuing aspirations to freedom and self-determination of the Lithuania people, and we continue to admire the courage which animates their efforts to preserve their cultural and national heritage."

Vytautas Širvydas

Miss Helen Hayes, First Lady of the Theatre, was the Guest of Honor at the dinner-dance of the Catholic Guild of America. Pictured during the event at the New York Hilton are (l. to r.) Miss Lillian Gish, Cyrill Ritchard, President of the Guild, Miss Hayes, famous star of cinema, theatre and TV and Helen Kulber, representing the Knights of Lithuania.

● Helen V. Kulber, Lietuvos Vyčių atstovė, su teatro garsenybėmis Katalikų aktorių gildijos pietuose. Photo Antanina Binkins

MUTUAL DISCOVERY

A staff writer of the National Geographic, Fred Kline, writes in the February issue of the magazine on his rediscovery of forgotten and neglected Baltimore ("The Hidden City", pages 188-215).

"... Drivers between Washington, D.C. and New York choose to ignore the city as but an ugly Factory Town, and they bypass it, skirting via the Baltimore Harbor Tunnel..."

The author, however, rediscovered Baltimore in a new light when he reentered it by the Chesapeake. He came upon more than the many historical landmarks of this hometown of "Star-Spangled Banner"—such as the areas of the Battles of 1812, the John Hopkins University. His verbal, pictorial and map description show the traditional fishing and other industries; the cosmopolitan diversity of faces and dialects in the city with its numerous groups of Russians, Greeks, the Polish (who were holding their Seventh Annual Polish Sausage Derby). Above all we see the down-town's developing Renaissance.

... And on pages 204-208 we hear from Mr. Fred Kline, about the Lithuanians of Baltimore. He discovered youth groups in colorful, national costume, celebrating, whirling around on the Hopkins Plaza, where other entertainment and refreshments were being offered to visitors by Lithuanians who had concocted a 100-proof "truth-serum" for the occasion. Money was being raised for a Lithuanian Saturday School.

The author met Rev. Casimir Pugevičius ("Father Cas") touring

with a crew of videotape operators and was given information on the history of the Lithuanian settlement here. He was introduced by Rev. Pugevičius to the celebrated poet-laureate, Nadas Rastenis, who cited his translations into English of Lithuanian poetry to the Plaza guests.

A concluding surprise of the article comes during Mr. Kline's conversation with poet Nadas Rastenis:

— For the first time, today, this means something to me, — I said to the poet, as I explained to him of my two grandparents who were Lithuanians.

New official of the affairs of the Baltic States

Since the second half of 1974 a new official of the Department of State in Washington, D.C., has taken over the care of the affairs of the Baltic States — Mr. William S. Shephard.

On November 13, 1974 the new head of the State Department's Baltic section held a meeting with representatives of the Baltic Diplomatic agencies and of some of the leading freedom-seeking organizations, including the Joint Baltic American Committee, the Lithuanian American Community.

Hon. William S. Shephard is with the Department of State since 1964 and has held responsible posts in Singapore, Vietnam and Hungary. Aged 40, he was born in Massachusetts, studied at the Wesleyan University, Conn. (B. A.) and Harvard (D. L., 1961); thereafter serving in the Army which he left in 1964 with the rank of captain. (Lith. Am. Community Inf.).

15-YEAR OLD BALUKAS A BILLIARD CHAMPION

Jean Balukas, 15, dubs herself a tomboy. Her head is not being turned by the fact that she has won for the 3rd consecutive time the U.S. women's billiards champion title which she last defended in Chicago on August 5—10, 1974. The victory came after defeating Mieko Harada of Japan to whom Jean had previously lost by slight margin when contending for the 1974 world champion title.

Jean Balukas talents for billiards were noticed when she was 4 years of age and she could hardly peek over the billiard table rails to knock the balls into the pockets. Al Balukas, Jean's father, had then opened his own 40-table parlor in Brooklyn and became the prodigy's first instructor.

"I'd set up a ball in front of each of the pockets and the idea was that she had to knock them all in without missing. If she missed one she had to start all over again. She loved it".

Even when Jean started playing sophisticated shots her earlier low level of sight technique enabled her to be the better shot maker. Nine years old Jean was already playing competitive billiards. At ten, in Chicago, she came in third among 16 women. At 13 she became the youngest woman in U.S. champion history, dethroning Dorothy Wise, a 55-year-old California grandmother who had held the title for five years.

This year's World Invitational Pocket Billiards Championships will be held in California.

Though Jean is not overenthusiastic. "I'd miss two weeks of school if I went," she says. A sophomore at Fort Hamilton High School in Brooklyn she is therefore unable to dedicate herself sufficiently to her sport:

"Men practice more and that's why they are better at the game". Her chances of winning still would be 50:50, she thinks. Besides, there are other things to be accomplished. Even if unable to go to college, she would like to travel around U. S. And get married — like everybody else.

Jean gets occasional commercial engagements, at exhibitions and on TV, and has made appearances on shows. She enjoys other sports too: tennis, basketball, baseball, golf and swimming.

Her father, however, is sure that "back home she must grow up like any other kid." (From "Midnight", Nov. 1, 1974).

A simultaneous 1974 U. T. Open billiard championship of men held in Chicago through August 10th, brought the Kings crown to a Lithuanian too — the 53-year old Joe Balsis, of Minersville, Pa. He had held the 1972 title and by regaining it again won an \$8,000 prize.

We have written about Joe Balsis a few years ago in our magazine. He is now an active member on the Brunswick Advisory Staff of Champions. He tours the country and Japan giving exhibitions.

Landscapist in California

According to mayor Roberts of Huntington Park: Jonas Uždavinys is a resolute person but conscientious and constant, and has always been dedicated to his city there as a landscapist for over 25 years. Huntington Park City spent about half a million dollars on its parks during that period and of the beauty of them it now has reason to be proud. Therefore the town's rose park, between Florence and Bissel streets had been distinguished with a bronze plaque, saying:

"In appreciation to John Uždavinys, Park's Superintendent upon his retirement April 1972 for making our community beautiful. Huntington Park City Council."

Born in Omaha, Nebraska, J. Uždavinys went to Lithuania later. From 1935 he was back in the States, active as a journalist and served in the Army during WWII. He studied landscaping at USC.

At a recent testimonial banquet-supper J. Uždavinys has been honored by leading officials of the City and State, as well as California's senator Cranston, and congressman Roybal in Washington.

PAJAMŲ MOKESČIŲ

(Income Tax)

patarnavimo reikalais kreipkitės į
ANTANĄ SKIRIŲ — telefonu
NO 4-2919.

A. Skirius jau virš 20 metų dirba šioje srityje ir yra tarnavęs Treasury Dept., Internal Revenue Service įstaigoje (San Francisco, Calif.) keletą metų.

Dėl laiko prašoma iš anksto susitarti telefonu Skambinti:

NO 4-2919

LITHUANIAN INDEPENDENCE DAY

Lithuanian Independence Day has been commemorated around the country and in the House of Representatives and in the Senate.

A specific date was declared in Senate.

On February 18th, Senator Charles H. Percy of Illinois opened the morning session by declaring that day as Lithuanian Independence Day in the Senate. He then proceeded to elaborate on the significance of February 16th. He went on to say that this day was of special significance to him because it marked success for him on behalf of Lithuanians on two points: the initiation of Radio Liberty broadcasts in Lithuanian and arrival of Simas Kudirka in this country. He went on to thank many Lithuanians and organizations for their unfailing help and persistence in all these matters. He specifically named the Knights of Lithuania.

Other members of the Senate who made remarks on February 18th include Harrison Williams, Jr. of New Jersey, William V. Roth, Jr. of Delaware, John O. Pastore of Rhode Island, J. Glenn Beall, Jr. of Maryland, Vance Hartke of Indiana, John Glenn of Ohio, Robert P. Griffin of Michigan, Dale Bumpers of Arkansas, and Thomas J. McIntyre of New Hampshire.

In Senator McIntyre's remarks, he points out that the right of self-determination expressed by the commemoration of Lithuanian Independence Day has a special meaning for him as his state motto is **Live Free or Die**. He then goes on to quote the significance of the words of the late John F. Kennedy who said, "The vital spark of freedom has not been extinguished among Lithuanians. Their cause remains our cause, and their hopes more than ever remain our responsibility."

In the House of Representatives numerous remarks were made during the session by various Congressmen. Remarks commemorating Lithuanian Independence Day were made by Edward I. Koch of New York City, Christopher J. Dodd of North Stonington, Conn., Joseph P. Addabbo of Ozone Park, N. Y., Charles W. Whalen, Jr. of Dayton, Ohio, Henry J. Nowak of Buffalo, N. Y., and Herman Badillo of Bronx, N. Y.

Congressman Nowak went so far as to include K of L chairman's letter to the Buffalo Evening News in his remarks.

Congressman Badillo, in his remarks, urged all Members of Congress to support House Concurrent Resolution 2 which states in part:

"The President should take such steps as may be appropriate, through the United States delegation to the United Nations, to raise in the United Nations the questions of the forced incorporation of Latvia, Lithuania, and Estonia into the Union of Soviet Socialist Republics."

Frank Annunzio of Illinois made remarks in the House on February 5th in regard to Lithuanian Independence Day. Other Congressmen who made remarks in the House in the recent past include John N. Erlenborn of Glen Ellyn, Illinois, Edward J. Patten of Perth Amboy, New Jersey, and Jack Kemp of Hamburg, N. Y.

It would seem appropriate to send a short letter of thanks to these Congressmen and Senators as well as those others who continued and are being registered by the Lithuanian press.

Congressmen:

The Honorable. X. Y.
House Office Building
Washington, D. C. 20515

Senators:

The Honorable X. Y.
Senate Office Building
Washington, D. C. 20510

BALTIC STATES AND UNO

Baltic Appeal to the United Nations (BATUN), New York, has given a summary of the activities of UNOs 29th general Assembly, adjourned Dec. 18, 1974 (News Release, No. 300).

Under the Assembly President, Algerian Abdelaziz Bouteflika, the Third World representatives, numerous as they are, have found unity and a feeling of power. There is another feeling, however: that this power not be abused. Even the U. S. Ambassador, John O. Scali, had to warn against a detectable "tyranny of the majority".

And as far as the Baltic States are concerned, BATUN deduces: **"The U. N.: Not quite ready for the Balts yet."**

Hopefully, such a doubt concerning UNO, in the case of the Balts, prove an unfounded one: the News Release itself gives evidence of Baltic questions having come up three times during the session of the 29th General Assembly.

Furthermore it is to be noted that in the meanwhile the Baltic States, through their diplomatic re-

REMEMBER...

Man, thru his mind — amongst his kind
Keeps on reshaping world.
He has gone into skies — he dives into the deeps.
Man makes man... though what he sows he also reaps.

Dollars — billions of them -- and the power you carry —
Let me know to man your intrinsic value?
For the race of men into genocide
Can but lead them on into suicide.

Terrible things beyond imagination —
For instance the unfree peoples of the Lithuanian nation —
Until now with pride and justification
They were living, loving and dying in a way of their own and
with no need of imitation.

Suddenly their life was not more tenable:
Love lost love, people from land were uprooted, in a way
inconceivable.

Sent like cattle in box cars
To lands though known, yet unknown and far.

Bitter cold... bitter land... where the many
Men, women and children have succumbed to grim a destiny,
And yet they will remain to live in age-long memories.
So let's remember them and stand for those who died.

And always let's remember
Just what a man is worth!

By Joseph V. Plucks

Editor's Note: — Joseph V. Plucks (Plukas), of pension age now, was born in the United States and has been a literary contributor at times to American publications. Though he has not learnt enough Lithuanian to write in his ancestral language this poem shows that he is aware of the fate of his old-countrymen.

Moreover he is nephew to the noted Lithuanian writer, Juozas Paukštelis, now behind the Iron Curtain.

representatives in the West, are showing signs of activity, too. For instance, the Foreign Minister of the Estonian Government in Exile from Denmark, has sent to all UN missions a copy of documents received from the two underground organizations in Estonia ("The Estonian Democratic Movement" and "The Estonian National Front")

● "The Wanderer", St. Paul, Minn., Jan. 2, 1975, carried a letter from G. Alexenko of Goshen, Ind. claiming that "Der Spiegel", a German magazine, in its recent publication of Solzhenitsyn's "Gulag", left a significant number of lines out from the original Russian text, in particular, the section dealing with Lithuanians who married in the prison camps. By leaving the lines out, one gets a slanted view of Lithuanians and Catholicism.

oooooooooooooooooooooooooooo

CRANE SAVINGS & LOAN ASS'N

High Dividend Rates

Accounts
Insured to \$40,000 by FSLIC
47th & Rockwell St., CHICAGO,
Illinois 60632

oooooooooooooooooooooooooooo

Clem's Polskie Deli

★ Specializing in home made
Fresh & Smoked Polish Sausage,
fancy groceries and choice meats.
★ Featuring Imported Krakaus
Polish hams, beer, wine and groceries.

NOW
Daily from our own new
BAKERY-KITCHEN
IT'S CLEM'S
3002 W. Florence Ave., Los Angeles
759-5058

Mrs. Helvi Sipila of Finland (c.), top woman civil officer at UNO, the Assistant Secretary-General for Social Development and Humanitarian Affairs, converse with Mrs. Helen V. Kulber, Public Relation Chairman of the UN Association, Brooklyn Chapter, during the New York State observance of UN Day at Rockefeller Center. Ms. Kelly Garrett (left), Mistress of ceremonies for the entertainment portion of the program, is a singer of note.

● H. W. Kulber, mūsų bendradarbis, JT Dienos minėjime Rockefellerio Centre su suome H. Sipila, kuri eina aukštas pareigas JT-se, ir minėjimo programos soliste Kelly Garrett. Impact Photo Inc.

Lithuanian Immigrants

...Lithuanian immigration to the United States began on March 11, 1869, when the sailship James Foster landed seven Lithuanian immigrants in New York, four Catholics and three Protestants, after a three-month voyage from Germany...

The U. S. Government began to register Lithuanian arrivals only beginning July 1, 1898. During the first year it listed 6,858 immigrants admitted. The official total for the 1898-1914 period was 265,988 (170,699 men, 81,895 women). The 1930 census requested information as to the date of arrival of foreign-born residents, and

35,827 Lithuanians said they came before 1900 — a little less than 20 per cent of the enumerated 183,606 total.

...The first Lithuanian immigrants were mostly agricultural people of the thrifty type. Many soon obtained pieces of land and whole farms in and around Nashua. Others found work in various mills. Some soon became attached to American ways. There is a legend that one of them was so entranced by the figure of Buffalo Bill that he grew a moustache similar to his and dressed like him.

Soon he was affectionately nicknamed a "Lithuanian 'Buffalo Bill'".

The young men of Nashua-Lithuanian first generation wrote a particularly impressive chapter by becoming prominent in high school, college and even professional football or basketball. Among the first was Michael Peter Bagdanovich, who by his athletic prowess reached Annapolis and made a career in the U. S. Navy to retire as a rear admiral. There were many other athletes. (From an article printed in Nashua Telegraph, Feb. 20, 1975, written by V. Širvydas).

THROUGH A FOGGYISH BLUE

By Kazys Inčiūra

Through a foggyish blue I approach in a boat,
I row close to the flowers in silence afloat.

Will there be someone else through the darkness of eves
To come here when my own light of life shall have ceased?

Just a lily asway will be whiling away,
Charmed by chants of the lake till the last of her days.

As she grows, as she nears to her death singing fond
Of her own a refrain: — Oh, remain, oh remain, in the depths
of the pond:

— Down below as in dreams we forever can meet —
Yes, my heart sings to you, in deep waters though steeped.

See pages 9 and 14.

Into English rendered
by A. Milukas

TAUPYKITE DABAR

Pas mus ne visi tarnautojai yra lietuviai, bet kiekviename skyriuje galima susikalbėti lietuviškai.

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7¾% — 6 metų su \$1,000, minimum
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum
6¾% — 30 mėn. su \$1,000, minimum
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum
Savings insrd. to \$40,000 by FSLIC

Vėliavos duodamos nemokamai. Pradėjus naują taupymo sąskaitą, gausite vieną amerikietišką ir ant-rą pagal savo pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

ST. ANTHONY SAVINGS & LOAN ASSN.

1447 So. 49th Court
Cicero, Illinois 60650

JUOZAS F. GRIBAIUSKAS
sekretorius

Tel.: (312) 656-6330 ir 242-4395

LADIES AND GENTLEMEN

Remarkable Discovery

Hair formula JIB is Patented in Switzerland and Registered in U.S.A. and Canada, Europa, Germany, Austria. It cures Dandruff, Falling Hair, Itching scalp, ending Hair, Root growth, Splitting ends, Strength and restoring NATURAL HAIR COLOR.

Using JIB you will never be bald or grey. 100% Guaranteed. Listed in Druggist Red-Blue Book. JIB Medicine Liquid 8 oz. A 16 week supply \$6.00. Money Order, P. P., Send today —

J I B LABORATORIES

1437 So. 49th Avenue, Cicero, Ill.
60650

MARY HAMROCK

PIERCE — HAMROCK

MORTUARY

921 Venice Blvd.
Los Angeles, Calif.
Phone: Richmond 9-6091

LITHUANIANS IN THE NEWS

Washington, Chicago and the Baltic

● An analysis of the Baltic problems, as they reflect in American public life, is given by the Chicago Tribune in two consecutive articles, March 15th and 18th, by Bill Anderson. We note from them the following:

Besides Congressional support Americans from the Baltic States find that they also have a true, warm blooded friend in the person of President Ford. His support of the aspirations of the Balts, even their stand against the overlordship aims of the Soviet might, is compassionate and immensely appreciated. The President's warm sympathy is juxtaposed to the ice water policy of the Secretary of State, Dr. Kissinger: "Chicago Tribune" conjectures, on the basis of a State Department source, that so much emphasis is being placed on "detente" with Russians that a "tilting" toward "legalization" could be attempted of the Soviet armed overtake of the Baltic.

[A flood of protestation followed these rumors; an instant 800 cables to government officials were sent from the Chicagoan Marquette Park branch post office alone.]

The articles also dwell on the difficulties that Rep. Edward J. Derwinski (R., Ill.), another leader in the Baltic cause, experienced before he could get presented to President Ford on Feb. 27th a delegation of nine Baltic leaders.

Dr. K. Bobelis, national president of the Lithuanian Council was spokesman for this committee. (See page 3). When he "told a broadcast correspondent for the Voice of America that he was pleased with Ford's concern over the situation... a call to the Voice killed that program before it could be beamed to Russia." Even photos of smiling President, as he met with the Baltic proponents were issued marked: "Not to be used in publications".

Editor's Note: — Thus there are noticeable some discords in views which Baltic supporters need be aware of in dealing with the delicate questions of freedom in Europe. Therefore there is now a concentration to extend thanks to

the friends and supporters of their highly motivated causes.

A Young Tenor

● "Sunday Independent" of Wilkes-Barre, Pa. reports (Dec. 10, 1974) of the initiating career of a young Lithuanian singer, **Stanley Yukunis**, there.

A graduate of Wyoming Valley West High School he made his B. A. at Wilkes College. He is now majoring in opera at Temple University in his second year of the graduate music program. Along with his studies he sang in choruses and ensembles. His present

More distant appearance is with the Temple's University Opera scenic presentations in Thomas Hall, Philadelphia, Dr. Cajus in a scene from Verdi's "Falstaff" and with a small chorus in a scene from Benjamin Britten's "The Rape of Lucretia".

His major operatic performances have been — the Devil in "The Devil and Daniel Webster", Pedrillo in "Abduction from the Seraglio" (in 1973) and and Parpignol in by Charlotte Willard (\$14.95).

● Of the works of the late artist **Adomas Galdikas**, two large-sized paintings have been acquired by the Vatican Museum: A Lithuanian Cemetery, oil, and an Abstract Composition, tempera. The pictures were sent off from Putnam, Conn., in January.

The New York publishers October House, Inc., have printed in 1973 a post-humous monography on A. Galdikas: **A Color Odyssey**, by Charlotte Willard (\$14.95).

● **Professor Saulius Jurgis Elisonas**, head of Colby, Me., University's Asian Studies Department also lectures regularly at Harvard's East Asian Research Center. During February he was speaker on "The Momoyama Ambivalence" at the Metropolitan Museum in New York City during a series of lectures on Momoyama, Japan. He has recently had his capital work "Deus Destroyed" published by Harvard Press.

Prof. S. J. Elisonas is son of Prof. Jurgis Elisonas, a former director of the Panevėžys Gymnasium (Junior College) in Lithuania. The junior professor, of Maine, is married to a Japanese lady and the family has two sons.

● "La Columna", a newspaper appearing in Spanish in Maracaibo, Venezuela, published an article by **Alfonso Paulauskas** on Maironis, Lithuania's poet of Renaissance, titled "The Poet of Freedom Whose Works Have None of it at Home, nor do they Have a Home in the Countries of Freedom."

News Clippings, Publications, Etc.

● As many people know, Chicago has a Lithuanian television program. Recently, one of the major TV stations in Chicago, WBBM-TV (Ch. 2), ran a special documentary on Chicago's Lithuanian-American community. It received such a good response, that they repeated it.

● "The Star-Ledger", Newark, Nov. 25, 1974, ran a picture with the caption "**To End Tyranny**", which showed a number of placards saying "Russia Get Out of Estonia-Latvia-Lithuania." The caption mentioned that this was at a solidarity prayer to protest treatment in the Soviet Union.

● "Boston Evening Globe", Boston, Mass., Dec. 18, 1974, carried an article entitled "**Vasyliūnas Had Rapport**" which carried the piano-violin recital review of Vytenis Vasyliūnas at the New England Conservatory.

Subsequently, on Feb. 9th violinist Izidorius Vasyliūnas and his son, pianist **Vytenis Vasyliūnas**, gave a fine piano-violin concert at Carnegie Recital Hall, New York. The program offered sonatas by Beethoven and Respighi and the first performance in America of another sonata by the Lithuanian composer J. Kačinskas.

● "The New York Times", N. Y., N. Y., Dec. 24, 1974, carried an article entitled "**Soviet Investigates Lithuanian Journal**" which mentions the names of a number of prominent Russians who were arrested in connection with the distribution and publication of the "Lithuanian Chronicle".

● "Triumph," Society for the Christian Commonwealth, Warrenton, Virginia, 1975, carried an excellent editorial entitled "**'Detente' in Lithuania**" which mentions the persecution of religion in Lithuania, especially of the Catholic majority. It mentions the "Chronicle of the Catholic Church in Lithuania" and the story of Vaclovas Sevrukas. It finishes by saying "...where is the sense of justice among Catholics in the Free World, particularly in America? Where are the Catholic Senator Jacksons and Congressmen Rosenthals with the courage to defeat foreign trade legislation until Lithuanians are freed?"

● "Dirva", Cleveland, Ohio, Jan. 3, 1975, carried a reprinted article in toto from December 26th issue of "The Cleveland Press", entitled "Foreign Language Papers Dwindle

Here. In the article, it mentions Dirva, and that it is having a dwindling circulation. It also mentions the story of Simas Kudirka.

● "The Daily Journal", Union, N. J., Jan. 17, 1975, carried an article entitled "Israeli Singers Hold Few Grudges" which carried an interview with two women of an Israeli-emigrant singing group touring the U. S. The women mentioned they were originally from Vilnius, Lithuania and that their group was well received by non-Jewish Lithuanians "who hated the Russians more than the Jews".

● "Boston Herald American", Boston, Mass., Jan. 18, 1975, in its "Viewpoint" section, carries an interesting fact, that 31,000 parking tickets were issued to foreign diplomats in New York City during the past three months (which, of course, they don't have to pay). The biggest offenders are diplomats from Soviet Union who average 40 violations per day. A columnist for the "New York Daily News" noted that it's no surprise, since "**they've been overparked in Czechoslovakia, Latvia and Lithuania for years.**"

● "Boston Sunday Globe", Boston, Mass., Jan. 19, 1975, carried an extensive article entitled "Nationalism in the Soviet Union — a bubbling pot" which, in essence, closely parallels the article of Jan. 7th in the "Washington Star-News". However, it goes into further detail mentioning "The Chronicle of the Lithuanian Catholic Church" and the recent KGB crackdowns to suppress it.

● "The New York Times", N. Y., N. Y., Dec. 8 1974, carried a long and detailed article entitled "From Political Ordeal To Dance Debut" which tells the story of the Panovs, a husband and wife recently released from the Soviet Union and allowed to emigrate to Israel. They left Israel and came to the United States. They both were dancers in the Kirov Ballet Company and are now performing in Philadelphia. It mentions that Mr. Panov began his ballet training in Vilnius and eventually became part-time director of the Vilnius Ballet.

(From Lithuanian Affairs Bulletin", February, 1975, Knights of Lithuania)

● The Baltic Club at Notre Dame University held an exhibition of **Lithuanian cultural artifacts** there, on the premises of the Library, to commemorate Lithuanian Independence Day (Feb. 16th).

ADMINISTRACIJA RAŠO

GARBĖS PRENUMERATORIAI

B. Lukas, J. Truškauskas, Nellie Shumbris, Most Rev. A. Deksnys; J. Mikelaitytis, V. Tamošiūnas.

AUKOS LD ŽURNALUI PAREMTI

\$10 — Maria Knyštautienė.
\$6 — A. Mikalajūnas.
Po \$5 — K. Virbickas, Helena Jasinis.

Visiems nuoširdžiai dėkojame —
Administracija

Mūsų knygyne galite gauti daugelį
kitų naujausių leidinių:

M. Gimbutienė, BALTS. \$8.50
Dr. J. Končius, Vytautas the Great
Minkštais viršeliais \$3, kietais \$4
Anglų-lietuvių k. žodynas. \$8.00
Lietuvių-anglų k. žodynas \$6.00

Rašykite

Lithuanian Days Publishers
4364 Sunset Blvd., Hollywood, Ca.

LIETUVIŲ DIENŲ

žurnalo ir knygų

PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N. Y. — "Darbininko" adm. ia.
So. Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis,
'Draugas', 'Marginiai', 'Terra' Gifts
International.
Cleveland, Ohio — "Dirva", V. Rociūnas.
Detroit, Mich. — "Gaiva", "Neringa",
St. Anthony's Parish Library.
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas.
Putnam, Conn. — Immaculata Conception
Convent.
Rochester, N. Y. — A. Sabalis.
Waterbury, Conn. — "Spauda".
Woodhaven, N. Y. — "Romuva".

Anglijoje

Kew, Surrey — "Dainora".
Bradford, Yorks — Kun. J. Kuzmickis.

Australijoje

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius.
Melbourne - St. Kilda — N. Butkūnas
Svdney — Kun. P. Butkus
Glen Osmond, S. A. — E. Reisoniene.
Mirren, S. A. — J. Rupinskas.

Italijoje

Roma — Mnsgr. V. Mincevičius.

Kanadoje

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrosas, A. Kuolas,
P. Misevičius.
Montreal, Que. — P. Rudinskas, (Parish
Library)

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMOS,

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

Los Angeles, Calif.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIJAS
LITHUANIAN MELODIES

Šeštadieniais 12:30 — 1:00 p. p.
Valdybos pirm. ir program. koordin.
Stasys J. Paltus, 3786 Griffith View,
Los Angeles, Calif. 90039; tel. 662-0244
Išdini. Juozas Mitkus, 2610 Griffith Blvd.,
Los Angeles, Calif. 90039; tel. 662-6591.

Baltimore, Md.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima Marylande ir Washington, D.C.
Sekmadieniais 10 — 11 val. ryto
per FM radijo stotį WBAL 97.9 mgcl.
Programos vedėjai: Albertas Juškus,
4515 Wilmslow Rd., Baltimore, Md. 21210
Tel.: 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.,
Baltimore, Md. 21227; Tel.: 242-1779

So. Boston, Mass.

Lietuvių Radijo valanda
LAISVĖS VARPAS
Sekmadieniais 11 — 12 val. priešpiet.
AM 1430 kic iš WWEL radijo stoties
Medford-Boston, Mass. 02155
Petras Viščinis, vedėjas,
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: 586-7209

LIETUVIŲ RADIO KORP. PROGRAMA

Seniausia liet. radijo programa Naujojoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.,
vedama Stepono ir Valentino Minkų, gir-
dima sekmadieniais 1 val. — 1 val. 30 m
Boston, Mass. — WLYN - 1360
Programoje: pasaul. žinių santrauka, muzi-
ka, dainos ir Magdūtės pasaka.
502 E. Broadway, So. Boston, Mass. 02127
Telefonas: AN 8-0489

Chicago, Illinois

SOPHIE BARCUS
RADIO ŠEIMOS PROGRAMOS
7 programos savaitėje
Pirmad. ir penktad. — 11 val. ryte;
šeštad. ir sekmad. 8:30 — 9:30 ryte
Visos programos iš WOPA 1490 klc A. M.
Programos vedėja Aldona Daukus-Barkus.
Transliuojama iš nuosavos studijos.
WOPA stoties 1490 klc. A. M. 102-7 F. M.
7159 S. Maplewood, Chicago, Ill. 60629
Tel: HEmlock 4-2413.

MARGUTIS

Seniausia liet. radijo programa Amerikoje.
Isteigta muz. A. Vanagaičio 1928 m.
Kasdien 8 val. — 9 val. vakaro
(išskyrus šeštadienius ir sekmadienius)
Programos vedėjas Petras Petrutis.
Transliuojama iš nuosavos studijos
2422 W. Marquette Rr., Chicago, Ill. 60629
Telefonai: GR 6-2242; GR 6-2271.

LITHUANIAN RADIO FORUM

Bi-Lingual Civic program in English
and Lithuanian
Produced by Anthony J. RUDIS
Listener Participation Program
PHONE 445-6842 and ask a question
Saturday 8 p. m. to 9 p. m.
WXRT-FM 93.1 MHz.
Address: 9339 S. Oakley Chicago, Illinois

Cleveland, Ohio

Lietuvių Radijo Programa
TĖVYNĖS GARSAI
Girdima penktadieniais 8—9 val. vakaro
per WXEN-FM stotį 106.5 mc..
Vedėjas Juozas Stempužis.
4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telef.: 382 9268.

Detroit, Mich.

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIO VALANDA
WMZK-FM banga 98 mc
Pirmadienį — trečiadienį — penktadienį
nuo 8:00 iki 9:00 vakare
Vedėjas — Ralph Valatka
Telefonas: 537-5550
17696 Warwick, Detroit Mich. 48219
Algis Zaprackas, tel. 549-1982; Albertas
Misiūnas, tel. 841-3026.

LIETUVIŠKAS BALSAS-LITHUANIAN VOICE
WQRS-FM stotis. Banga 105.1 mc.
Sekmadieniais 8:25 — 905 val. ryto
Išlaiko Radijo Klubas.
Klubo pirm. — Kazys Gogelis.
13436 Garfield Ave., Detroit, Mich. 48239
Telefonas: 535-6683

Hartford, Conn.

"TĖVYNĖS GARSAI"
Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM AM 840
Kiekv. sekmadienį 4:15 — 5:15 val. p. p.
Programos vedėjas A. Dragūnevičius.
273 Victoria Rr., Hartford, Conn.
Telefonas: CH 9-4502.

New York - New Jersey

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ" radijo valanda
girdima kiekv. šeštad. 4 — 5 val. p. p.
iš New Yorko stoties WEVD — 1330 klc.
ir 97.9 meg. FM.
Direktorius Jokubas J. Stukas,
1467 Force Dr., Mountainside, N.J. 07092
232-5565. (Code 201)
Kultūrinė lietuvių radijo valanda anglų k.
per SETON HALL Un-to stotį WSOU-FM
pirmad vak. 8:05 — 9:00 — 89.5 mg.
Vedėjas J. J. Stukas.

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį
nuo 9 iki 10 val. ryto
iš WHBI stoties 105.9 FM banga.
Adresas: Romas Kazys, 217-25 54 Ave
Bayside, N. Y. 11364
Telefonas: 229-9134

Philadelphia, Pa.

Lietuvių Bendruomenės Radijo Programa
BENDRUOMENĖS BALSAS
Stotis WTEL — 860 kilocycl.
Šeštadieniais nuo 1:30 iki 2:30 p. p.
Kultūrinės apžvalgos, žinios, vietos kroni-
ka, muzika ir skelbimai.
Programas tvarko ir praveda
redakcinis kolektyvas.
Rašyti: "Bendruomenės Balsas"
1203 Green St., Phila., Pa. 19123.
Telefonas: PO 5-0932.

Pittsburgh, Pa.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Penn.
Pittsburgh, Penn. — WPIT - 730 klc.
Sekmadieniais 12 val. — 1 val. p. p.
Programos vedėjai:
Povilas ir Gertruda Dargiai.
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill R., Pittsburgh, Pa. 15214

Rochester, N. Y.

DAINOS AIDAS
Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto.
Stotis: WXXI-FM 91.5 MC
Išlaiko: Lietuvių Radijo Klubas.
Klubo valdyba: Al. Gečas, pirm., R. Kirš-
teinas, vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta
Ilgūnaitė, išd., L. Laukaitienė, narė.
Adresas: 320 Durnan St., Rochester, NY
14621

Waterbury, Conn.

LIETUVIŲ RADIO PARTIJA
WBRY, Waterbury, 1590 kilocycles.
Kiekvieną šeštadienio vakarą 6:10—7:00
Programos vedėjas ir direktorius
John D. Adams (Adomaitis).
5 Harriet Ave., Waterbury, Conn. 06708
Telefonas: 753-8898.

Montreal, Canada

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS
Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. v
CFMB stotis — Banga 1410.
Programos vedėjas L. Stankevičius.
1053 Cr. Albanel, Duvernay, P. Q. Canada
Telefonas: 669-8834

Toronto, Ont., Canada

TĖVYNĖS PRISIMINIMAI
7 radijo programos savaitėje
Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
4 — 5 val. p. p.
Trečiadienį vak. 7 — 8:15 v. v.
Šeštadienį 3 — 3:30 val. p. p.
Visos programos transliuojamos iš
Toronto stoties CHIN, banga 101 FM
Programos vedėjas Jonas R. Šimanavičius
175 Parkside Dr., Toronto 3, Ont
Telefonas: 534-1274.

Roma, Italia

ROMOS RADIJAS
Transliuojama kasdien nuo 20 val. 50 min
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laik
41,15 ir 50,34 metrų bangomis.
Vedėjas Dr. J. Gailius.
Circonvallazione NOMENTANA 162.

Vatikanas, Italia

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad rytiais 10:30-11:00 Lietuvos laik
ir kiekv vakarą 20:15-20:30 Lietuvos laik
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų.
Vedėjas Kun. Dr. V. Kaziūnas.
Adresas: Sezione Litvana Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

LIETUVIAI TELEVIZIOJE

Isteigta 1966

WCIU - TV Channel 26

Sekmadleniais 8:30

5845 So. Oakley Ave., Chicago, Ill. 60636
Tel. (312) 778-2100

Tolius šlutas, vald. pirm.

